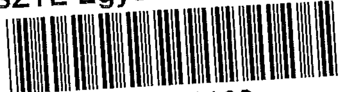
I. SILBERFARB

A HITLERIZMUS ELPUSZTÍTJA A KULTÚRÁT

JÓZSA BÉLA ATHENAEUM KIADÁSA · KOLOZSVÁR 1945

Felelős kiadó: Jordáky Lajos

Minerva Rt. Kolozsvár 7274 — Felelős vezető: Kiss Márton igazgató
1945 IV. 20. 7500.

A HITLERIZMUS ELPUSZTITJA A KULTURÁT

Tiz évvel ezelőtt a német-fasiszta klikk, Hitler Adolf vezetésével, a szociális demagógia és a legkegyetlenebb terror segítségével magukhoz ragadták a hatalmat Németországban.

A hitleristák diktatúrájuk első napjától kezdve az országot katonai táborrá változtatták, hadtápterületté az új rablóhadjárat előkészítésére, hogy uralmukat előbb az európai kontinensre s aztán az egész világra kiterjesszék. A lélekölő porosz katonai „drill" és az embergyülöletre nevelés segélyével a németeket gépemberek tömegévé, egy óriási háborús gépezet részecskéivé változtatták. A német-fasiszta agresszor felkészült és jól felfegyverzett öklével rácsapott Európa népeire. A hitleristák kihasználva a nyugateurópai államok katonai készületlenségét és széthúzását, együttműködve a hazájukat eláruló fasisztabarát elemekkel ez országokban, meghódították majdnem egész Nyugat-Európát és megkezdték ott a hirhedt „új rend" bevezetését.

Hitler bűnös háborúját továbbfolytatva, 1941 június 22-én hitszegően rátört a Szovjetunióra, amellyel 1939-ben meg-nem-támadási szerződést kötött. Hogy ezt, a civilizált népek történetében példátlan hitszegést igazolja és Európa összes ember- és nyersanyagtartalékait mozgósítsa a Szovjetunió eleni háborúra, Hitler „az európai kultúra és civilizáció tudatos képviselőjének" nyilvánitotta magát, aki megvédi az európai kultúrát és civilizációt az állítólag fenyegető „bolsevista veszélytől". Ezt az állítást a német-fasiszta propaganda ostoba makacssággal ismételgeti a szovjet-német háború egész ideje alatt.

Hitler a „kulturträgerség" ősrégi pángermán eszméjét felhasználva és a legarcátlanabb demagógiát alkalmazva, különös „kulturtörténeti elméletet" fejtett ki, melynek érvül kellett volna szolgálnia az összes haladó és demokrata erők elleni hadjárata mellett és igazolni a Németország világuralmáért megkezdett háborút.

I. A NÉMET „KULTURTÖRTÉNETI KÜLDETÉS" MITOSZA

Hitler a „Mein Kampf" c. könyvében kijelenti, hogy bár a modern állam a kultúra fejlődésének eszköze, a magas kultúra megteremtésének mozgató ereje mégsem az állam, hanem a „kultúrképes faj" és hogy a kultúra megteremtésére csak egy „zseniális faj", az árja faj alkalmas. Hitler dicshimnuszokat zeng az „árja emberhez", a kultúra eme egyetlen „megalapítójához", az emberiség „Prometheuszához". Az árjafaj eltünése esetén — jósolja Hitler — „lehet, hogy már alig néhány évezred mulva, ismét mélységes homály borul a földre, végeszakad az emberi kultúrának és a világ kipusztul".

Hitler szerint a nép kultúrájának létezése és fejlődése csakis egy fajtiszta „árja felső réteg" uralma esetén lehetséges: amíg ez a réteg létezik, a kulturális élet fejlődik, de amint kihal és eltünik — megszűnik az árja urak dédelgette nép kultúrális fejlődése is.

Nem a tömegek teremtik meg a kultúrát — Hitler szerint — hanem egyes személyiségek, „felsőbbrendű emberek". De a felsőbbrendű személyiségek e működésének kifejlesztéséhez, a „Mein Kampf" szerzőjének szavai szerint, az szükséges, hogy lehetőségük legyen, kényükkedvük szerint, a legnagyobb mértékben kihasználni az „alacsonyabbrendű embereket", amennyiben azok képesek helyettesíteni és kiegészíteni a technikai segédeszközöket, melyek nélkül elképzelhetetlen a kultúra magasabb fejlődése. „Egészen bizonyos, — fantáziál Hitler — hogy az emberiség első kultúrája sokkal kevésbé támaszkodott a megszelídített állatokra, mint a felsőbbrendű emberek ténykedéseire... Így tehát nem véletlen az, hogy az első kultúrák ott jelentek meg, ahol az árja legyőzte és engedelmességre kényszerítette az alacsonyabbrendű népeket. Akkor ezek a népek lettek a megjelenő kultúra első technikai szerszámai".

Igy — Hitler szerint — a „személyiségek" a „felsőbbrendű emberek" uralkodása az „alacsonyabbrendű emberek" tömege felett, a néptömegek rabszolgaságára alapozott arisztokratikus rendszer a kultúra megjelenésének és fejlődésének előzetes és elkerülhetetlen feltétele. Ezt az „ideológiát" azért terjesztik, hogy bebizonyítsák, hogy a demokrácia minden megjelenési formájában kultúraromboló hatású társadalom-politikai forma és hogy a demokrácia megjelenését és fejlődését — Hitler véleménye szerint — mindig a kultúra hanyatlása kiséri.

Hitler eme fantazmagóriái, a kultúráról és a kultúra megjelenésének, fejlődésének és megszűnésének tényezőiről, távol állnak a történelmi valóságtól és egy határozott, világosan kifejezett cél elérésére törekszenek. Annak a bebizonyítására vannak hivatva, hogy Németország világuralma a haladás és kultúra érdekében szükséges, hogy Németország háborúja a világ meghódításáért „kulturtörténeti szükséglet" és hogy meg kell semmisíteni az összes haladó és demokratikus erőket, — melyek fellépnek a pángermán agresszió ellen — mint „kultúrromboló" erőket. A rabszolgaság újjászületése új formában és az összes államok „újrendesítése" szerintük azért szükséges, mert ez a „kultúrális fejlődés elengedhetetlen feltétele".

A pángermán imperializmus szellemétől irányított, de jelentékenyen kibővített régi filozófia, a „kultúrträgerség", Hitlernek eme ostoba fantáziája az általános náci „kultúrtörténeti" irodalom alapja lett és az volt a hivatása, hogy „kifejlessze" a hitlerista „koncepciót". A hitlerista „tudósok" egyáltalán nem törődnek a tényekkel s csakis azokkal a hamisításokkal foglalkoznak, melyek feladata a német hódító tervek végrehajtását elősegíteni. Csakis a fajelméleti „természetes intuició", a „tudományos ösztön" és az „alkotó fantázia" irányítja őket.

Ebben a „kultúrtörténeti" mítosz-alkotásban, melyet a fasiszta Németországban történettudományi felfedezésként adnak ki, az első hely Alfred Rosenberget, a fajtiszta árják „világnézeti" vezérét illeti. Annak bizonyítására, hogy minden idők és népek nagy kultúrájának

alkotói, az uralkodó árjarétegek, északi emberek voltak, „A XX. század mítosza" c. könyv szerzője a történelemelőtti időben állítólag létezett Atlantiszról szóló mítoszt használja fel. Az „Atlantisz" leszármazottjai magas, karcsú, kékszemű, szőkehajú északi emberek, fajtiszta árják, a kultúra egyetlen megalkotói és újabb és újabb földek bátor meghódítói, akik Rosenberg úr csodatevő jóvoltából behatoltak a földkerekség minden lakott vidékére, leigázták a bennszülötteket és megajándékozták őket kultúrális befolyásukkal. „A mi új tudományos fajelméletünk — jelentette ki Rosenberg 1935-ben a „Nationalsozalistische Lehrezeitung" c. lap hasábjain — megszüntette azt az előbbi elképzelést, mely szerint Ázsia lenne a civilizáció bölcsője. Ellenkezőleg, a kelet — Perzsia és India — felé vonuló északi törzsek rakták le a civilizáció alapjait".

Az ujdonsült hitlerista „kultúrtörténésztől" azt is megtudhatjuk, hogy ezek a szőkehajú, kékszemű északiak, a „mai németek ősei", rövid idő mulva összevegyültek a bennszülöttekkel, elfajult és velük együtt elkorcsosult, teljesen elpusztult állítólagos kultúrájuk is. Az őskori árja-kultúrának egyetlen fajtisztaságban megmaradt utódai és követői a germánok. Ezek vannak arra hivatva, hogy meghódítsák az egész világot és az „általuk alkotott kultúra" végleges diadalát biztosítsák.

Hasonlóképpen ugyanennek a „kultúrtörténésznek" és követőinek véleménye szerint, az északi törzsek leszármazottjai vezérkedtek és boldogították annak idején az ősi asszir, babiloniai, egyiptomi, kínai, sőt az amerikai indiánus népeket is, megteremtvén mindezen népek kultúrájának alapjait. Ami pedig Európa népeit illeti, azokról magától értetődően beszélni sem érdemes. A III. Birodalom áltudósai Rosenberg úr könnyű tollával dolgozzák ki a leglehetetlenebb „elméleteket", ha azokra a fasiszta rablóbandának szüksége van.

Így például, hogy Anglia elleni háborújukat igazolják, a náci „történészek" azt állítják, hogy Cromwell idejében kezdődöt az angolok faji bűnbeesése, miután a zsidókat beengedték Angliába. Továbbá Anglia azon törekvését, hogy világkereskedelmét kifejlessze, úgy tüntetik fel, mint a zsidó kozmopolitizmus megnyilvánulását.

Jelentős mennyiségű zsidó vért fedeztek fel a hitlerista „tudósok" a skótokban is. Még Vespasianus Titus idejében, közli Zügel, egy fasiszta professzor: a „konok zsidók" szétszóródtak Skócia nyugati partjain és legtávolabbi sziklás szigetein, aminek következménye a skót nép fukarsága és egyéb, az ókori zsidók tuladonságaival megegyező tulajdonságai, a skót törzsek rendszere...

Franciaországról beszélni sem érdemes. Rosenberg szerint ez az ország eredetileg német törzsek birtoka volt és ennek ellenére, hogy ott idegen fajú elemek is éltek, sokáig megőrizte „északi felső rétegét", a feudális arisztokráciát, mely a kultúra valódi hordozója volt. 1789-ben azonban a „germán faj rétege" megsemmisült az „alacsonyfajú kelták felkelése" eredményeként.

Azóta — Rosenberg „elmélete" szerint — megkezdődött Franciaország teljes faji és ezzel egyidejűleg kultúrális elkorcsosulásának folyamata. Franciaország átváltozik „zsidó-néger köztársasággá". A „nacionál-szocialista" Németország hivatott arra, hogy „megmentse" Európa „árja kultúráját". Mint ismeretes, az európai kultúra ilyenmódon való „megmentését" a német megszállók 1940 emlékezetes nyara óta úgy hajtják végre Franciaországban, hogy teljesen lerombolják az ország egész kultúrális életét és megsemmisítik a szabadságszerető francia nép demokratikus tradicióit, kultúrális életének éltető alapjait.

Oroszország történetét pedig úgy tálalják fel a német-fasiszta irodalomban, mintha ezt az országot Votan, a német-fasiszták istene, arra teremtette volna, hogy ott a germán faj uralkodjon. Ezen „elmélet" szerint: az orosz államot a germánok elődei alapították; az orosz cárok és az orosz arisztokrácia német eredetű volt; az orosz birodalmat a germán faj teremtette meg, amely bevitte az államiságot és a kultúrát Kelet-Európa alacsonyabbrendű népei körébe. E germán kultúrbefolyás további fejlődését megakadályozta Oroszországban az 1917-es októberi forradalom, amelyet Rosenberg úgy minősített, hogy ez a „mongol fajták lázadása volt az északi kultúrális életforma ellen". Azóta Oroszországban győzedelmeskedett a „romboló bolsevizmus", amely — ugyanezen náci mítoszteremtő szerint — „kísérletet je-

lent egész Európa fölforgatására". Ebből kiindulva a német-fasiszta áltudósok, vezéreikkel együtt, egyhangúan kijelentik, hogy a háború a Szovjetunió ellen: „keresztes hadjárat az európai kultúra és civilizáció védelmében".

Lássuk továbbá az őrült hódító terveiket az amerikai kontinensre is kiterjedő hitlerista hódítók szolgálatában álló fasiszta professzor, Ernst Zinner „kultúrális történelmi felfedezését". A „Dresdner Nachrichten" c. lap hasábjain Zinner telekürtölte a világot, hogy óriási tévedés volna Kolumbus Kristófnak tulajdonítani Amerika felfedezését, mert a „valóságban" Amerikát valami königsbergi Johann Müller fedezte fel, Kolumbus pedig felhasználva Müller asztronómiai számításait, azok segélyével elérte az óceánon-túli kontinens partjait és „meg nem érdemelt hírnévre tett szert" . . . Amerika további kultúrális felődése pedig — az amerikai történelem német-fasiszta hamisítása szerint — létét majdnem kizárólagosan a német elemnek köszönheti, az egyetlen kultúrális elemnek abban a „néprajzi káoszban", amilyennek a náci irodalom a nyugati félgömb lakosságát festi.

Németországnak az egész világra kiterjedő „kultúrträgeri jogát" más szakmabeli német áltudósok „alapozzák meg", az úgynevezett „geopolitikusok". Schumacher geopolitikus „Németország ábécéje" c. könyvében azt az elméletet tolja előtérbe, hogy a Harmadik birodalom ne csak „államjogi fogalom" legyen, hanem foglalja magában az egész „népi és kultúrális területet". Ezzel kapcsolatban a szerző a hitlerista sötétség és barbárság fészkét az európai kultúra támaszpontjának nyilvánítja, amely szerinte, Németországon kívül tulajdonképpen nem is létezik. Ebből következik az a „jogos" követelés, hogy a „német kultúrterület határait ki kell szélesíteni, abból a célból, hogy a német „magasabbrendű faj" végrehajthassa „kultúrträgeri küldetését". Schumacher szavai szerint, meg kell teremteni a nagy német birodalmat, amelynek lakosságát ne csak németek, hanem a német „kultúrális befolyásnak" engedelmeskedő más népek képezzék. A „Zeitschrift für Geopolitik", a geopolitikus iskola lapja, szinte önti magából az egyes országoknak szentelt cikkeket, amelyek kultúrális történelmi „adatokra" hivatkozva megalapozzák a fasiszta Németország terjeszkedő követeléseit. A különböző országok és népek kultúrális és közművelődési ügyeinek összehasonlító tanulmányozását ez a propaganda a német kultúra „tisztasága" védelmének és más népekre való befolyásának tervébe helyezi, vagyis igyekszik biztosítani Németország terjeszkedését a „kultúrális" behatolás módszere segélyével a világ különböző országaiba. A hitleristák, amikor Ausztriát felfalták, fuvolázó hangon szónokoltak „a német nép kulturális egységének" helyreállításáról. Amikor Csehszlovákiát meghódították, arról kiabáltak, hogy a „német kultúrát védelmezik" Cseh- és Morvaországban, azaz az „ősi német kultúrterületen". Lengyelország megtámadását és meghódítását a „német fajtestvérek védelméről" és az „ősi német kultúra" helyreállításáról való kiabálással kisérték s az „ősi német földekről" ordítoztak, amelyeket a németeknek fel kell szabadítaniok a „lengyel megszállás" alól. Dánia, Norvégia, Hollandia és Belgium elfoglalását és a német-fasiszta megszállórendszer bevezetését úgy tüntették fel, mint „kultúrális gyámságot" ezen országok felett, amelynek lakosai „fajtestvérei" a németeknek. Franciaország meghódítását és leigázását igyekeztek úgy feltüntetni, mint önzetlen támogatását ennek a „germán-frank törzsek országának", amelynek „kultúráját meg kell tisztítani" az azt meggyalázó „zsidó-gallus-néger fajtáktól". Anglia és Amerika ellen a hitleristák szintén csak „az európai kultúra védelme újjászületése nevében" vívnak ádáz harcot, amelyet ott állítólag lezülleszt és elkorcsosít az idegen fajok befolyása. És végül a Szovjetunió hitszegő megtámadását a hitleristák úgy tüntetik fel, hogy ez a harc kezdete az „istentagadó bolsevizmus" ellen, amely „a legnagyobb veszély a civilizált Európa létére".

1942 január 31-i és április 26-i beszédeiben Hitler kijelentette, hogy ő, mint az „európai kultúra és civilizáció védelmezője" lépett fel és hogy „ezt a háborút egész Európáért és egyben az egész emberiségért vívják".

Különösen gyakoriak lettek a fasiszta vezérek hasonló szónoklatai az utóbbi időben, amikor a Vörös Hadsereg Sztálingrádnál és a szovjet—német front más szakaszain, s az angol—amerikai hadsereg Észak-Afrikában

súlyos vereségeket mért a német bandákra, megrendítve ezáltal Hitler-Németországnak nemcsak hadi-technikai, hanem morális politikai erejét is, fokozva ezzel nemzetközi elszigeteltségét és a centrifugális tendencia növekedését a német—olasz koalíció rendszerében. Mind feszültebbé válik a viszony a hitlerista Németország és vazallusai között. Megkezdődött a németek megszállta országok népei nemzeti felszabadító harcának újabb fellendülése. E nehézségek leküzdésére a hitlerista banda újabb politikai manőverekhez és diplomáciai cselfogásokhoz folyamodik. Az egyik ilyen cselfogás a hitleristák úgynevezett „új Európáról" szóló propagandájában beállott fordulat. A hitlerista útonállók állandóan hangoztatták abbeli szándékukat, hogy egész Európát német „élettérré" változtatják. Állandóan erősítgették azt, hogy Németországot illeti a vezetőszerep az „új Európában" és a kis államoknak és népeknek nem lesz önálló létjoguk. A németek által megszállt országok helyzete minden szónál ékesebben mutatja meg, hogy hogyan képzelték el a hitleristák az „új Európát", hogy milyen borzalmas pokollá szándékoztak változtatni az egész európai kontinenst. Most a német-fasiszta rablók a kis népek és államok védelmezőinek álarcát öltik fel és tagadják azt, hogy egész Európa leigázására törekedtek. A kultúra hitlerista fojtogatói „európai közösségre" hívnak fel „Európa az európaiaké" jelszóval, „Európa és az európai kultúra védelmének" nevében az úgy keletről, mint nyugatról jövő „Európával szemben ellenséges erők" támadásai ellen.

Ez a hitlerista mítosz a németek „kulturtörténeti küldetéséről", melyet a német-fasiszta propaganda bérencei mindenáron népserűsíteni igyekeznek. Elegendő azonban csak egy pillantást vetni a valódi tényekre és minden tisztánlátó ember számára világossá válik, hogy Hitlernek és talpnyalóinak mindezen állításai nemcsak, hogy nem felelnek meg a valóságnak, hanem ellenkezőleg, a valósággal a legkiáltóbb ellentétben vannak.

II. HITLER-NÉMETORSZÁG KULTURPOLITIKAI ARCULATA

Egészen a legutóbbi időkig a civilizált világ a „költők és gondolkodók országának" ismerte Németországot. A nagy Goethe, a zseniális költő, filozófus és tudós volt ennek legfényesebb élő megszemélyesítője.

Németország adta az emberiségnek Lessinget, Schillert, Heinét, Bachot, Beethovent, Wagnert, Kantot, Hegelt, Marxot, Engelst, Humboldtot, Helmholzt és Einsteint — és a tudomány és művészet sok más képviselőjét, akiknek nevei nemcsak Németország, hanem az egész civilizált emberiség büszkeségét képezik.

Mindazon javakat, amelyeket az évszázadok folyamán Németország kultúrális fejlődése alkotott, elpusztította Hitler Harmadik birodalma. Fizikailag megsemmisítették, vagy elüldözték a legmagasabbfokú kultúra terjesztőit, olyan embereket, akikre büszke volt az egész emberiség. „Német kultúra" álnéven a német nép tömegeinek a mult szellemi hulladékaiból főzött, a demagóg hazugság fűszeres szószával leöntött undorító kotyvalékokat tálalnak fel. A német nép összes kultúrális tradicióit eltörölve, Hitler a legnagyobb gonoszságnak, nemzeti szerencsétlenségnek nyilvánította a tudományt. „A németek éppen azért vesztették el az utolsó háborút, — írja a „Mein Kampf"-ban — mert tulságosan műveltek voltak". Ugyanebben a könyvében így prédikál: „Egy tudós nép sohase rohamozhatja meg az eget. Sőt, még arra sem képes, hogy létünket biztosítsa ezen a földön, annál is inkább, mert a tudósoknak nincs akaraterejük és a tudósok gyáva pacifisták".

Ennek a tudatlan, hadakozó freiternek a gyűlölete a tudománnyal és a tudomány hordozóival, a békés alkotó munka embereivel szemben, valóban nem ismer határt. Kijelenti, hogy a „kultúra, a civilizáció, a humanitás stb., az ostobaság, gyávaság és önzetlenség keverékének kifejezése". Hitler elhatározta, hogy elveszi, szétzúzza, megsemmisíti a német nép évszázados kultúrális örökségét, mert az akadályozza a német nép átváltoztatását vakon engedelmeskedő automata katonák hadseregévé.

„Az én feladatom — mondta Hitler barátainak — sokkal nehezebb, mint Bismarck és más államférfiak feladata volt. Mert mielőtt hozzáfoghatnék az előttünk álló nemzeti feladatok végrehajtásához, meg kell teremtenem a nemzetet!" „Megteremteni a nemzetet" a fasiszták nyelvén azt jelenti: megfosztani a német népet nemzeti kultúrájától és „világhódító" szélhámos tervek vak eszközévé tenni a német népet. Ebből következik az, hogy a kultúrát, a tudományt és műveltséget „bűncselekménynyé", káros illuzióvá nyilvánították; ebből származik a tudomány és művelődés könyörtelen elfojtása. Georg Usadel cinikus követelései: „leküzdeni az intelligens állatot a német emberben", ugyanúgy, mint a könyörtelen üldözés, melyben a haladó emberiség részesül a Harmadik birodalomban — kifejező képei a hitlerizmus „ideológiájának". Az egész civilizált világ kultúrájával és a német nép előbbi kultúrájával ellentétben a hitlerista „kultúra" nem az alkotó emberi gondolaton, hanem a pusztító állati ösztönön alapul. Az „ébredő szőkehajú óriás bestia" próféta fellázadnak minden észszerű újítás ellen.

Hogy a német népet útonálló, erőszakoskodó rablóhordává változtassák, amely vérszomjas, szélhámos vezéreinek vakon engedelmeskedve követ el minden gonosztettet, a hitleristák gyökeresen kiirtják az emberi gondolat minden megnyilvánulását. „Minél okosabbá válik az ember — ismerte be cinikusan Bernhardt Rust, a hitlerista „közoktatásügyi miniszter" — annál kevesebb lesz benne a lojalitás." „Az értelem — Goebbels szavai szerint — veszélyezteti a jellem kifejlődését." Az értelem általában „fajilag idegen" tulajdonság, melytől a németeknek teljesen meg kell szabadítaniok önmagukat. Hermann Hartnacke, az egyik náci miniszter így kiált fel: „Milyen jó lenne megszabadulni az ész uralmától" és szomorúan teszi hozzá, hogy „teljesen ész nélkül, sajnos, lehetetlen élni".

A hitlerizmus mozgósítja az ostoba „ösztönembereket" az „észemberek" ellen. A hitlerizmus vad kirohanásokat intéz az értelmiség ellen, gyűlöletet hirdet az alkotó gondolat terjesztőivel szemben. „Amikor ezt a szót hallom, hogy »kultúra« — jelenti ki Schlageter, Hans Jost színdarabjának főhőse — akkor felhúzom a revolveremet." Ezek a szavak fejezik ki a legigazabban a hitlerista „kulturträgerek" nézeteit.

A hitleristák azt bizonygatják, hogy a kultúra a régmúlt zavaros csökevénye, nem pedig az emberiség legnagyobb vívmánya. Az „elementáris életerőket és a »fajfenntartást« dicsőítik és azt követelik, hogy mindenkit, aki nem működik együtt ezekkel a nyers állati erőkkel, — amint »finoman« kifejezte magát Ernst Krick, a náci »kultúrvezető« — vinné el az ördög minél gyorsabban tüzelőnek a pokolba". Ez a fasiszta „filozófus" a „kultúra csődjéről kiabál, a primitív állati léthez való visszatérésre hív fel, mindannak szétzúzására és feltüzelésére, amit az emberiség sokszázados kultúrája teremtett, az új barbárság nyers erőinek befogadására szólít. „Hagyjátok abba a kultúra bábeli tornyának építését! — üvölt a kannibál filozófus. — Hadd tartsanak bennünket barbároknak! Nekünk nem kell kultúra!. . ."

De teljesen kiküszöbölni a kultúrát a német nép életéből mégis lehetetlennek bizonyult. Ezért a hitleristák a valódi kultúrát felváltották a fasiszta-militarista kultúra-pótlékkal, hogy eszmeileg mozgósíthassák a német nép tömegeit e nép érdekeivel ellentétes rablóháború céljaira.

Az esseni „National Zeitung", Hermann Göring lapja, annak idején megírta, hogy „irodalom, zene és mindenféle művészet csak a háború céljaira szükséges és csak akkor értékes, amikor, mint harci induló, a háborúra lelkesíti a néptömegeket". Abból a szempontból kiindulva, hogy a kultúra is egy fegyvernem, fasiszta-militarista méreggel töltötték meg Németország kultúréletének minden megnyilvánulását. Elsősorban a művészet területén hajtották ezt végre, mert a művészeteken keresztül a legkönnyebb befolyásolni az érzéseket, elkerülve, amennyire csak lehetséges, a hitleristák által annyira gyűlölt észszerű gondolatot.

„Az árja ember művészetének új renaissance-a", melyet Hitler számtalan szónoklatainak egyikében kinyilatkoztatott, amint ezt a „Völkischer Beobachter" c. lapban egy bizonyos Oscar, Lisovski nyiltan beismeri cikkében, „minden kultúrális haladás ellen irányul, a művelődés ellen Rousseautól Marxig és Leninig" és a „nagy nyugati

szellemi nagyhatalom ellen", amelyet annyira gyűlölnek és amelytől annyira félnek a sötétség hitlerista lovagjai. Ennek a sötétlelkű hadfinak a szavai szerint Németországnak vissza kell térnie a multba, „a sok századévvel ezelőtti, a vér forrásaiból eredő, titokzatos ősi világnézetek folyamához", a miszticizmushoz.

*

Hitler-Németország Goethe Németországa elleni harcában földrengésszerűen zúzta össze az élenjáró német tudományt. Csak azokat a gyakorlati tudományokat őrizték meg, amelyek a mai német uralkodóknak szükségesek, hogy ki tudják használni a technika legújabb vívmányait rablóháborújuk céljaira. Ezzel egyidejűleg pedig a hitlerista imperializmus pszichológiai fegyverként mindenféle lehetséges és lehetetlen hamisítványt gyártottak, melyet a Harmadik birodalom náci propagandájával és fegyelmezéssel elbutított és eltompított hű szolgáinak úgy tálalnak fel, mint a „valódi német tudomány" legújabb felfedezéseit.

Goethe, aki nemcsak a művészi szó zseniális mestere volt, hanem korának kiváló gondolkozója és tudósa is, a tudománnyal szembeni követelését a következő szavakkal fejezte ki: „Was fruchtbar, allein ist wahr." Ez azt jelentette, hogy a tudományos igazságnak nemcsak a világ objektiv realitását kell kifejeznie és hogy csak az a tudományos igazság teljesértékű, amely azonkívül a gyakorlat által ellenőrizve, bebizonyítja, hogy az emberiség számára hasznos gyümölcsöket hoz. A tudomány fasiszta szélhámosai, führerük példáját követve, megpróbálták a maguk módján, saját számukra kihasználni a nagy német e mondását. Goethenek fentebb idézett szavait úgy értelmezik, hogy az igazság számára semmi jelentősége sincs annak, hogy megfelel-e az objektiv realitásnak, mert a hitleristák véleménye szerint a legigazabb igazság az, amely a hitlerizmus számára hasznos gyümölcsöket hoz.

A nácik úgynevezett tudományos elméleteinek legkézzelfoghatóbb példáját adja az úgynevezett „fajelmélet", a német-fasiszta „tudományok tudománya".

Ezt a „furcsa elméletet, mely éppen olyan messze jár a tudománytól, mint az ég a földtől" *(Sztalin)*, megbírálták a legkülönbözőbb meggyőződésű emberek és már régóta köznevetség tárgya lett az egész világon. „Fajelméleti" fecsegésük értelmetlenségének teljesen tudatában vannak maguk a fasiszta vezérek is. Ebből a zagyvaságból ők maguk egy szót sem hisznek, csak a néptömegek butítására használják fel azt. Ismeretes, hogy Goebbels, válaszul egy külföldi újságíró megjegyzésére, a fajelmélet ostobaságára vonatkozólag, cinikusan felelte: „Miért veszi Ön komolyan a fajelméletet? Hát Ön talán nem érti, hogy ez a nép számára készült?"

Nem tesz semmit, hogy ennek az „elméletnek" semmi köze sincs ahhoz, amit a civilizált emberiség tudományként elismer, nem tesz semmit, hogy ostoba és nevetséges, mert a hitlerista banda számára hasznos ez az elmélet, mint a német nép becsapásának, butításának és elvadításának eszköze, mint elméleti takaró a rabló leigázó és népirtó háborúhoz. „Feladataink végrehajtására nagyon jól megfelel a fajelmélet — mondotta Hitler. — Elveti a régi elveket és lehetőségeket nyújt új kombinációkra..."

„A fajelmélet" meghatározza a tudomány minden ágát náci földön. Nem maradt a tudománynak egyetlen ága sem, melyet ne „tisztítottak" volna meg és ne „újítottak" volna fel fajelméleti szempontból.

Hogy milyen a náci „tudományos" intézetek munkája általában, a biológia és az orvosi tudomány különösképpen, hogy morálisan milyen mélyre süllyedtek a hitlerizmust kiszolgáló fasiszta „tudósok", azt megítélhetjük egy cikkből, mely 1941 februárjában jelent meg a „Völkischer Beobachter" c. lapban a következő sokatmondó címmel: „A tetvek — a mi tőkénk!" A cikk részletesen beszámolt egy speciális intézet munkájáról, melynek feladata tifuszbacillusok termelése volt az eljövendő „biológiai háború" számára. Az intézetnek nagy tifuszfertőző bacillusokat terjesztő tetű-tenyésztő telepe van. Az intézetnek megfelelő élő táplálék áll rendelkezésére. A „tápláló személyzet" néhány tucatnyi „alacsonyabb fajú" ember.

Az elvadult fajelmélet a gyakorlati tudományok ellen is támadást folytat. Természetesen a fizikai, kémiai és egyéb kísérletek szükségesek a modern háború technikai felszerelésére, éppen ezért a haditechnikai tudományos

kísérleteket minden módon elősegítik a Harmadik birodalomban. De ezzel ellentétben az elméleti tudományt a fasiszta sötétfejűek nemcsak szükségtelennek, hanem egyenesen károsnak tüntetik fel. Mindenféle üldözéseknek vannak kitéve az élenjáró tudományos elméletek és azok terjesztői. Az egész világon ismert Einstein-elméletet „csalásnak" nyilvánították. Haus és Klein világhírű göttingeni matematikai intézetét lerombolták. E haladó tudományos elméletek helyébe a fasiszta tudomány-fojtogatók mindenféle hamisítványt tolnak előtérbe, mint például Lénárd „német fizikája", Bieberbach „német matematikája" és így tovább.

A náci-tudatlanok azzal egyidejűleg, hogy a tudományt megsemmisítették és mindenféle hamisítvánnyal helyettesítették, megteremtették saját külön „eredeti" „valódi német" tudományágaikat is, melyek a „fajelmélettel" együtt és azt kiegészítve a tömegek becsapására, a kultúra megfojtására, az útonállás, rablás, egész népek leigázása és kiirtása igazolására szolgálnak. Így például az úgynevezett „geopolitika" valójában idegen földek meghódításának és kirablásának „elmélete". Vezetője Karl Haushoffer tábornok-professzor. A mindent kiirtó „totális" háború igazolására az Ewald Banse által teremtett „háború-elmélet" szolgál, mely különösen ajánlja a kémiai és bakteriológiai eszközöket a meghódított országok békés lakosságának tömeges kipusztítására.

Ernst Krick a „népnevelésről" szóló tanulmányában nagy gondot fordít a „porosz katonai szellemre". Alfred Beimler a „politikai demagógiáról" szóló művében arra tanít, hogy hogyan kell elfojtani az öntudatot és elérni a fasiszta katonai szellemben való „jellemnevelést".

Walter Darre állatorvos népességpolitikája (Bevölkerungspolitik) a „nép szaporodása" fokozásának kérdéseivel foglalkozik, azonkívül a közművelődés csökkentésével és a „katona-népesség" kifejlődése egyéb előfeltételeinek megteremtésével.

Az úgynevezett népélelmezési tudomány fasiszta professzora, Bonnenbruch „tudományosan megalapozza" azt a szervezett éhséget, amelynek a fasiszta kormányzók kitették a német népet a világuralomért vívandó „totális" háború megszervezése érdekében.

A fasiszta áltudomány nemcsak azoknak a szörnyű megalázását igazolja, akiket a Harmadik birodalom urainak önkénye az „alacsonyrendű fajhoz" tartozók közé sorol, hanem a német nép arcátlan megcsúfolását is. Igazolja az emberek egyénisége ellen intézett legszemérmetlenebb támadásokat.

Walter Darre, akit Hitler birodalmi földmívelés- és közellátásügyi miniszterré nevezett ki, a „német birodalmat tápláló rend" (vagyis a parasztság) vezére, annakidején Németországban a „fajtiszta embertenyésztés" tervével lépett a porondra. Ez a terv Rosenberg tanúsága szerint mély benyomást tett Hitlerre és a legnagyobb megelégedését váltotta ki. Kategóriákra osztani az egész népességet, a szükséges „népesség szaporításra" való felhasználhatóság szempontjából kiválasztani a legjobb „fajszaporító férfiakat és nőket", sterilizálni a „nem teljesértékűeket", berendezni az egész országban mindenféle „fajfenntartó házakat" (Hegehöfe), a „faj őrzésével" megbízott személyzet (Zuchtwart) fennhatósága alatt, amelynek korlátlan jogai lennének a német polgárok családi életének ellenőrzésére — ez az a terv, melyet helyesléssel fogadtak, nemcsak a náci-politikusok, hanem a Harmadik birodalom tudósai is. Voltak még más javaslatok is, mint például a „fajkeveredés" és a „fajárulás" szigorú üldözése (így nevezik a hitleristák vad fajelméletükből kiindulva, egy német férfi vagy nő együttélését egy olyan személlyel, akit ők „idegen"-nek számítanak); javasolták a többnejűség intézményének bevezetését; megengedni a „felsőbbrendű fajhoz" tartozó férfiaknak, hogy erőszakot kövessenek el nőkön, mint a „szűztelenítés fajilag hasznos cselekedetét"; visszaállítani és a fasiszta vezéreknek, mint a „faj vezéreinek" megadni a középkori „első éjszaka" jogát; a férj hibájából gyermektelen családokba bevezetni a „segéd-megtermékenyítő" személyét és még egy sor hasonló javaslat volt ebben a tervben. Néhány e javaslatok közül törvénnyé vált Németországban, néhányat pedig csak helyenként, egyes „kísérletek" formájában valósítottak meg.

A tudomány lerombolása és meghamisítása, az észszerűség elleni hadjárat és a szervezett szellemi degeneráció — elengedhetetlen következményei és egyidejűleg

elengedhetetlen feltételei a német nép hitlerista „totális szellemi mozgósításának" az imperialista háború szolgálatára.

*

A német művészetnek ugyanolyan károkat okozott Hitler-Németország, mint a német tudománynak.

Nemrégen még az egész világ ismerte és értékelte a nagy német irodalmat, mely a világirodalmat Goethe és Schiller, Lessing és Klopstock, Helderling és Heine, az újabb időkben pedig Heinrich és Thomas Mann, Stefan Zweig, Lion Feuchtwanger és mások műveivel gazdagította, olyan művekkel, melyek kiváltak haladó és humanista eszméikkel ugyanúgy, mint rendkívüli művészi nyelvezetükkel. Hitler-Németország itt is durva, barbár módon bánt el a német nép kulturális multjával.

A fasiszta reakciósok számára kellemetlen könyvek elégetésével kezdődött. Tíz nap alatt közel egymillió könyvet semmisítettek meg Berlinben és ugyanannyit Németország többi városaiban. De hamarosan rájöttek, hogy rossz üzlet a könyveket elégetni és a legjobb írók műveit egyszerűen kivonták a forgalomból és külföldre szállították (kell a valuta a hadfelszerelési nyersanyag vásárlására), vagy a papírgyárakba vitték, hogy új papírrá dolgozzák fel. Dühödt kegyetlenséggel üldözték az írókat. Ezen üldözések élénk példáját adja az ismert Nobel-díjas német író, Karl Ossetzki tragikus sorsa, amely annak idején az egész civilizált világ felháborodását váltotta ki.

A Gestapo üldözése következtében a legnagyobb német írók voltak kénytelenek hazájukat elhagyni. Sok közülük idő előtt elhunyt, vagy öngyilkos lett (Jakob Wassermann, Stefan Zweig, Ernst Toller, Kurt Tucholsky és mások).

Üldözésnek vannak kitéve nemcsak a mai írók művei, hanem a német és világirodalom klasszikusai is.

Mindenkinél jobban gyűlölik a fasiszta urak Heinrich Heinét, mindenképpen szidalmazzák, műveit elkobozták és elégették. A nagy költő szülővárosának fasiszta urai egy párizsi könyvkiadónak a költő egyik kéziratára vonatkozó kérdésére ezt válaszolták: „Düsseldorf városa nem ismeri és nem is óhajtja ismerni Heinrich Heinét!" De a hitleristák gyöngék ahhoz, hogy a nagy költő néhány

versét, melyek népdalokká váltak, kitöröljék a németek emlékezetéből. Erre a hitlerista sötétagyúak a következő cselfogáshoz folyamodtak: a „Loreley" c. ismert költemény az új kiadású könyvekben a következő aláírással jelenik meg: „Szerző ismeretlen!"

A náci „kritikusoknak" még Goethe is gyanús: egy bizonyos Walter Rauchenberger a zseniális író művét „faji szempontból" analizálta és azokban „földközi-tengeri", „kisázsiai" és más fajok káros keverékeit fedezte fel; Werner Deibler és Mathilde Ludendorff „leleplezik" Goethét, mint — ... alkoholistát és fajának árulóját. A Hitler-Németországban megjelenő „ifjúsági könyvtár" kiadványai között Németország nagy költőjének műveiből egyetlenegy sem jelent meg.

A német- és világirodalom klasszikusainak, úgyszintén a világhírű jelenkori íróknak helyét az irodalomhoz egyáltalán nem értő hitlerista tintakulik foglalták el. A Harmadik birodalom legnagyobb irodalmi alkotásának mindenekelőtt a „führer" művét nyilvánították. „Irodalomnak" számít még sok fasiszta vezér írása is, többek között Goebbels, Rosenberg, Baldur von Schirach és másoké.

Az ismert Brockhaus-lexikon kiegészítő kötete, melyet a hitleristák utasítására adtak ki, több mint négyszáz ilyen újdonsült „író" nevét tartalmazza. A fasiszta „irodalmárok" közé került a hitlerizmus előtti korszak néhány pénzért megvásárolható írója is, akik egy évvel azelőtt, hogy hűséget esküdtek Hitlernek, felhívást írtak alá nemzetközi gyüjtésre egy Heine emlékmű felállítására. E prostituált írók között van a hirhedt Hans Jost, aki az irodalom legelső „hitler-díját" nyerte „Schlageter" c. művével; a megöregedett és emberi formájából kivetkőzött Gerhardt Hauptmann, Hans Heinz Ewers, a pornografikus regényíró, néhány boulevard író — Bronnen, Benk és néhány ezekhez hasonló.

Az írók „irodalmi" termékei elsősorban a rablóháborút, ölést és pusztítást lelkesen dicsőítő művekből állnak. „Minden végiggondolt gondolat azt jelenti: lőjj!" — mondja Jost egyik hőse. — „Azért születtetek, hogy elérjétek a legnagyobb elérhető tisztességet, meghaljatok a harc mezején" — kiált fel Ernst Salamon a „Kadetok"

c. regényében. De miért kell meghalni? — Mások, „idegenek", más fajbeli emberek gyilkolásáért, a mi germán fajunk dicsőségéért — válaszol a német fasiszta „szépirodalom". Sohasem indultak emberek úgy a harcba, mint mi... — írta mámorosan Ernst Junger, — ... acélmadarakon, tűz és halálthozó gázfelhő védelme alatt. Ichtiosaurust és más rémes vadállatokat hordott a föld a hátán, de egyetlen fenevad sem volt így felfegyverezve, mint mi. Előre! Csak előre bátran és nincs kegyelem!..."

A legújabb német-fasiszta „irodalom" díjat nyert „gyöngyszeme" Eberhardt Wolfgang-Meller regénye: „Várkastély Magyarországon". Goebbels propagandaminisztériumának véleménye szerint — „ez a regény túlhaladta a szépirodalmi művekkel szemben bármikor is felállított követelményeket". Ahhoz, hogy röviden jellemezzük ezt az írásművet, elegendő, ha néhány sort idézünk belőle, ahol a regény „hőse" beszámol „politikai ellenfelével" vívott harcáról: „Dühös csapásokat mértem rá és fojtogattam teljes erőmmel, míg kezeim szorításától arca sápadni kezdett, míg szemei kimeredtek szemüregeikből, míg végre kiszorítottam a lelkét. Akkor felugrottam és tántorogva kirohantam. Leírhatatlan boldogság érzése fogott el. Arra gondoltam, hogy éppen így kell éreznie magát egy embernek, aki végrehajtotta életének nagy feladatát és akinek aztán lehetősége nyílik arra, hogy nyugodtan éljen falujában, becsületesen megszerzett évjáradékából..."

A fasiszta „irodalmi" remekművek egy másik díszpéldánya Arnold Bronnen „SS" c. regénye. Íme, a regény „főhőse", a hitlerista Johann Schramm „dicső" találkozása a békés lengyel lakossággal:

„Kis tó mellett akadt össze az első lengyellel. Schrammot meglátva, a lengyel futásnak eredt, de dühös kiáltása megállásra kényszerítette. Schramm figyelmesen nézett rá; azt várta, hogy a lengyel védekezni fog. Kiábrándultan vette észre, hogy a lengyel csak tovább reszket a rémülettől és puskatussal összetörte a koponyáját.

Már is jobban érezte magát és jobb kedve támadt. Megölt két lengyelt, saját kézigránátjaikkal darabokra szaggatta őket. A harmadikat szuronnyal döfte keresztül. Tíz lengyel menekülni próbált, de ő agyonverte őket puskatussal, egyiket a másik után. Különösen súlyos csapásokat mért a tizedik lengyelre és aztán egy kissé megpihent. Megkönnyebbült."

„Sohasem ejtett foglyot — ez az újdonság megtetszett neki."

„Fussatok vagy lőjjetek — e szavakat kiáltotta a magukat megadni készülő lengyelek felé."

„Azok tovább üvöltöztek rémületükben és kegyelemért könyörögtek. Mit tehetett Schramm, hogy is ne lőjje hát agyon az ilyen embereket?..."

Ilyen emberevő szellem tölti meg a fasiszta Németországnak úgyszólván egész „szépirodalmát". Hitler-Németország rothadó talaján megteremnek a fasiszta „költészet" penészvirágai: vagy olcsó, ritmusos háborús fasiszta propaganda, vagy menekülni próbálkozás a sötét valóságból a „felhők közé", vagy pedig a hitlerista maszlag szélhámos becsempészése népdalok formájában. Mindez az irodalmi kotyvalék annyira visszataszító, hogy még a mindenhez hozzászokott német olvasó is bojkottálja a „hazai" remekműveket és az idegen nyelvből fordított irodalomban keres megnyugvást.

A hitleristák tízéves uralma alatt a náci szellemben felújított német irodalom nem termelt egyetlen irodalmi művet sem, nem vetett fel szinte egyetlen népszerű írót sem.

A német olvasó bojkottálja a Harmadik birodalom uniformizált sajtóját is. A hitler-uralom előtti ujságok és folyóiratok milliós példányszámait a náci-diktatúrának már első éveiben szánalmasan kis példányszámú hivatalos lapok váltották fel és számuk is alaposan csökkent.

A náci-propaganda vezetői a rádióra irányították figyelmüket, mert Goebbels propaganda-miniszter és Ditrich sajtófőnök véleménye szerint a rádiónak kell a sajtót felváltania.

A hitlerista rendszer tudatosan a nyomtatott szó kiszorításának politikáját folytatja. A „Mein Kampf" című könyvében Hitler megállapítja, hogy a nyomtatott szó egyáltalán nem alkalmas a propagandára. Mert hát az írást át lehet olvasni, nyugodtan átgondolni, bíráló szemmel analizálni és meg lehet cáfolni. Éppen ezért a hit-

lerista népbutítók előnyösebbnek tartják a fülsiketítő hisztérikus ordításokkal véghezvitt propagandát, még hozzá olyan körülmények között, mely nem ad lehetőséget a hallgatónak arra, hogy ezt a propagandát kritika alá vegye. Ha lehetséges lenne, Hitler szívesen teljesen megszüntetné a sajtót Németországban, hogy visszatérjen a „régi jó világba“, amelyről Heine oly találóan mondotta:

Ó a középkor, a gyönyörű
Lovaggal, apróddal népes,
Kiknek szívében hűség lobog
S a hátuljuk címerrel ékes.
Keresztes hadak és tornák kora
Hölgyét fuvolázva sóhajtó,
Mikor még elhitték az írást,
Mert nem volt még napi sajtó.

*

A hitleristák szolgálatukba állították a tömegbefolyásolás egyéb formáit, a zenét, a színházat, a mozit stb.

Hatalmas károkat okozott a hitlerizmus a német színháznak. Hitler hatalomrakerülésekor Németország legjobb színházai közül sokat bezártak, a megmaradtakat pedig náci szellemben „átszervezték“. A legkiválóbb német rendezőket és színészeket (Max Reinhardt, Ervin Piscator, Alexander Moissi, Konrad Weidt és sok más) ugyanaz a sors érte, mint a tudósokat és írókat: üldözés, letartóztatás, koncentrációs tábor, emigráció.

A Harmadik birodalom bő drámatermelésében lehetetlen művészileg jelentőset találni. Leggyakoribb a „front-szellem-szinház“, mely az állati tömeggyilkolást és a szörnyű rombolást propagálja, dicsőíti a háborús rablást és a hódító háborút. A náci-színházak műsorán gyakoriak a speciális szovjetellenes darabok, mint például a „keresztes hadjárat 1921-ben“, Michail Haupt tehetségtelen ellenforradalmi tákolmánya, amely Hungern-Sternberg fehérgárdista szörnyeteg Mongóliában véghezvitt „hőstetteit“ dicsőíti. De mivel az ilyen és hasonló előadások még a legkevésbé válogatós közönséget se nagyon vonzzák, a színházak igazgatói, hogy színházaikat az anyagi csődtől megmentsék, kénytelenek megkerülni a

„birodalmi kultúrpalota“ utasításait és színrehozni a gyakran nem is német klasszikusokat (Shakespeare, Bernhard Shaw, Csehov). De ezeket a darabokat gyakran „átjavítják“ náci szellemben. Így például Verdi „Aidájá“-ban a hősnő nem ethiopiai hercegnő, hanem „északi típusú nő“.

Különösen sokat szenvedett a hitler-zsarnokság éveiben a kabarészínház. Azon próbálkozásaik, hogy műsorukat felélénkítsék a „boldog“ Németország néhány életjelenségéről szóló kis színdarabbal, vagy szatirikus tréfával, néhány színház bezárását, igazgatóik és színészeik koncentrációs táborba zárását vonta maga után.

A színházi művészet lerombolását Hitler-Németországban a cirkuszi propaganda különböző formáival „pótolták“: pompás dísz-felvonulások, szemlék és harcjátékok, melyek erősen emlékeztetnek a harcias vad törzsek játékaira.

Az eszmei és művészi elfajulásnak ugyanez a folyamata következett be az összes művészi alkotóerők szétrombolása következtében a mozi területén is. Csak itt a fasiszta militarista elmélet emésztő mérge még fokozottabb erővel működik, mint a színházban.

A „világnézeti“ filmek mellett, melyek egymásután buktak meg és tüntek el a mozik vásznáról, igyekeznek nácipropagandát bevinni a különböző filmekbe, meghamisítva egyes történelmi tényeket, a kalandor-filmekbe, — amelyek a német ügynökök kémkedéseit és diverziós munkáit dicsőítik — és mindenféle soviniszta, imperialista és militarista filmekbe.

De ezeknek a filmeknek sincs sikerük. A német filmvállalatok úgy hozzák rendbe pénzügyeiket, hogy egészen közönséges rabló- és boulevard-filmeket bocsátanak ki, mint például a „Kétszeres vőlegény“, „Szívesen csókoltam asszonyt“, „Te így tetszel nekem“, „A nők menynyországa“, „A szívek harca“ és sok más hasonló filmet.

Minden túlzás nélkül elmondhatjuk, hogy a film, mint művészet, nem létezik a mai Németországban. A film művészetét felváltotta a durva filmesített fasiszta militarista agitáció és a szentimentális ponyvazagyvalék.

A zenei értékek fasiszta-militarista értékelése levette a műsorról az „idegenfajú befolyás alatt álló“ ki-

váló zeneszerzők, Mendelsohn, Mahler, Meierberg, Offenbach és mások műveit.

A legnagyobb mai német zeneszerzők (Hindermit, Schönberg, Eisler és mások), karmesterek (Klemperer, Fried stb.), zenészek (Schnabel zongoraművész stb.) kénytelenek voltak elhagyni fasiszta hazájukat. A Németországban maradt másodrendű zeneszerzők talpnyalóan igyekeznek kielégíteni Hitlert és mindenféle művészi szempontból teljesen értéktelen, ordító zeneműveket kotyvasztanak, melyekben az „öreg fritzet", a „fűrert" és a „katonásan egyszerű világot" dicsőítik. Németország, amely nemrég a gazdag zenei alkotás és a magaskultúrájú zeneművészeti előadás országa volt, ma a hitleri zsarnokság igája alatt, nemcsak, hogy egyetlen valamennyire is értékes zeneszerzőt nem tud felmutatni, de még művészi előadás szempontjából is változatlanul az utolsó helyet foglalja el a nemzetközi művész hangversenyeken.

A hitleristák, kihasználva a német nép zenekedvelő voltát, az „ősi német karének-kultúra újjászületése" címén bevonják a tömegeket a náci műkedvelő zene- és énekkar egyesületekbe. Itt a népi zenét és a népdalokat soviniszta-fasiszta butításra használják fel. A középkor megzenésített „népi kórusai" és „egyházi karéneke" újjászületnek, hogy elültessék a faji misztícizmust. A sokféle fasiszta katonanóták felkeltik a gyűlöletet más népekkel szemben, idegen országok meghódítására buzdítanak; felébresztik a vérszomjas rablóösztönöket.

Hitler-Németországban nagy dekadencia és vulgarizálódás figyelhető meg a képzőművészetek terén.

Németország legjobb festőművészei (Käte Kolwitz, Georg Gross, Franz Mazarelli, Oscar Kokoschka, stb.) kénytelenek voltak emigrálni. Műveiket a „társadalomra veszélyesnek és teljesen művészietleneknek" nyilvánították.

A Németországban maradt festők, Hitler és Goebbels kis csoport hű talpnyalóján kívül, anyagi és erkölcsi szenvedésre vannak ítélve. Szomorú sorsukat Hitler szavainak köszönhetik, melyeket a „művészetnek" szentelt nagy beszédében mondott: „Mert ezek az úgynevezett művészek vagy rövidlátásban szenvednek és akkor a belügyminisztériumnak a beavatkozására van szükség, hogy szaporodásukat megakadályozzuk, vagy pedig lelkiismeretlenek és akkor a büntető törvényszék elé tartoznak." Sterilizáció vagy börtön azon német művészek sorsa, akik nem óhajtják a hitlerizmus véres ügyét szolgálni.

A német nép egyik legnagyobb történelmi vívmánya volt az általános tankötelezettség.

Németországban már régen bevezették az általános kötelező elemi iskolai képzettséget és előkészítették az általánosan kötelező középiskolai képzettség bevezetését. A német pedagógia adta az emberiségnek Frebelt, Herbertet és a pedagógia elméletének sok más kiváló képviselőjét. 1933 januárjának utolsó napjai, Hitler hatalomra jutásának napja, tragikusnak bizonyult a német nép és az egész emberiség számára, mert az a nap mindezen vívmányok lerombolásának kezdetét jelentette. A fasiszta militarista diktatura elpusztította a népnevelést, az iskolákból pedig az embergyűlölet és barbárság iskolái lettek.

Hitler a „Mein Kampf"-ban kifejti tébolyodott területhódító tervét és saját maga elismeri, hogy az ilyen hódító politika csak a „hadieszközök oly gigászi kifejlesztésével hajtható végre, amely mellett a kultúrfeladatok negyven vagy ötven évre háttérbe szorulnak".

Hitler-Németországban az általános tankötelezettséget a nép számára „fajilag veszélyesnek" nyilvánították. Arravonakozólag, amit „kultúrának és műveltségnek neveznek", Hitler mindenek előtt követeli, hogy „egyszer s mindenkorra végezzenek azzal, amit általános műveltségnek neveznek, mert szerinte az „általános műveltség a legveszélyesebb és pusztítóbb méreg". És ime, Georg Usadel „kultúrpolitikus" kinyilatkoztatja az „általános műveltség" eszméjét, a „tudatlanság egyenlősítését", mint a legbiztosabb utat a „nacional-szocializmus" felé s a német iskola a tébolyodott fajelmélet és katonai fegyelem fegyverévé válik.

A tömegoktatás megszüntetése után Hitler-Németország kidobálja a közép- és felsőiskolák programjaiból mindazt, ami nem feltétlenül szükséges a hitlerista „totá-

lis háború" számára. A harcias „teuton férfiak szövetségének", ahogy a hitleristák egyetemüket nevezik, nincs szüksége túlságosan művelt emberekre. Az úgynevezett „politikai pedagógia" náci-professzora, Alfred Weimler kijelenti: „Egyetlen mondattal meg lehet mondani, hogy mi a nacional-szocializmus szellemi viszonylatban: a művelt embertipust felváltani katonatipussal." A hitlerista katonának pedig mindenekelőtt nem szabad gondolkodnia, még akkor sem, ha diplomája van. „A katona nevelése — magyarázza Weimler — nem számol a gondolatokkal. Ez a katona számára túlságosan nehezen érthető lenne." A gondolkodás kifejlődését fel kell váltani „szellemi masirozással", mert, amint egy másik náci „tudós", Rudolf Paulsen írta a „Völkischer Beobachter" hasábjain, csak a „kimasírozott gondolat" használható, azért, mert a „léleknek magának is meg kell tanulni masirozni".

Ezt a porosz katonai „nevelést" hitlerista kiadásban, katonás erőszakossággal viszik végig, fokról-fokra: a kiskorú és serdülő gyermekek, az ifjúság és a felnőttek nevelésében.

Hitler saját szavai szerint olyan ifjúság nevelését tűzte ki célul, amely megrendíti a világot, amely „fiatal vadállatokhoz lesz hasonló". És be kell vallanunk, hogy ezt a célját Hitler elérte. Volt barátja, Hermann Rauschning, a következőket írta erről a hitlerista ifjúságról: „Felnő egy nemzedék, amelyről csak azt az egyet lehet mondani, hogy ördögi nevelést kapott, hazug irányban, mert e nemzedék számára idegen az egész emberiség; olyan emberek ezek, akiket úgy alkottak meg, mint valami szabadalmazott gépet, olyan emberek, akikből hiányzanak az erkölcsi gátlások és megbénult szellemi egyéniségük, állatok, akik csak a jelen pillanatnak élnek, remény és jövendő nélkül, akiket speciálisan e célra alkottak, mint izmok és idegek élő összességét."

*

Németországban a hitlerista zsarnokság szentesítése óta mind ellenségesebben áll szemben a borzalmas valóság az egyéniségek és a nép szabad fejlődésével. Németországban a horogkereszt sötét árnyékában teljes jogtalanság uralkodik. A hitlerizmus lábbal tiporja az összes emberi és polgári jogokat, a nép összes jogait. Hitler könyvében csak egy jogot ismer el, a rabló jogát, a durva és vad erőszak jogát. A hitleristák megsemmisítették az általuk leigázott Németországban az összes polgári szabadságokat s a németeket a „führer" korlátlan hatalmu satrapáinak rendelték alá. E jogfosztott embereknek még magánélete is, annak egészen a legintimebb megnyilvánulásáig, fasiszta szörnyek ellenőrzésének van alávetve. Hitler-Németországban nincs helye a szabad gondolatnak és a fasiszta hóhérok kegyetlenül elbánnak minden becsületes emberrel, aki felemeli a lelkiismeret szavát az igazságtalan rablóháború, a fasiszta elnyomás és vadság ellen.

„A sors rendelte, — kiáltott a „führer" Hermann Rauschning tanuságtétele szerint — hogy én legyek az emberiség legnagyobb felszabadítója. Én kiszabadítom az embereket az ész rabszolgaságából... A lelkiismeret és erkölcs nevű mondabeli tűzokádó szörnyektől, az egyéni szabadság és függetlenség követeléseitől." Hitler „az erőszak meztelen kardját" dicsőítve, kigúnyolja az úgynevezett „emberiességet". Goethe Németországa humanista kultúrájának dicső örökségét lábbal tiporja és felszólítja híveit, hogy szabadítsák meg magukat az összes emberi érzésektől, hogy odajussanak, amit a „Mein Kampf" nyiltan állatiasságnak (Bestialität) a „germánok eszményképének" nevez.

Az embergyűlölet és az állatiasság képezik a hitlerista amoralizmus alapját, melyet „fajpolitikai célszerűséggel" igazolnak. A hitlerista urak kierőszakolták, hogy az amoralizmus behatoljon a mai Németország lakosságának egész életébe.

„A hitlerista uralom — mondotta a ma számüzetésben élő ismert német író és humanista Thomas Mann — az erkölcs és becsület fogalmának oly lerombolását jelenti, amelyet mindmáig egyetlen nép sem látott... A hitlerista banda korrupciója és romlottsága elérte a legfelsőbb határt. A hitlerizmus megbecstelenítette a német tudományt, megrontotta a német népet s a német intelligenciát."

A hitleristák, ezek a — Sztalin szavai szerint — lelkiismeret és becsület nélküli, állati erkölcsű „emberek" meg-

fosztották évszázados kultúrájától és bűnös rabló kapzsiságuk eszközévé tették a német népet. Az újjászületett barbárság sötét homályában, a mindent elpusztító és leromboló világháború vészes tűzfényében, a megtámadott népek és félrevezetett németek patakzó vérében Hitler-Németország ideiglenesen győzedelmeskedett Goethe Németországa felett.

III. „AZ ÚJ EURÓPA" KULTURPOLITIKAI ARCULATA

Miután a hitleristák Németországban magában elbántak a kultúrával, hozzáfogtak Európa hatalmukba került népei kultúrájának megfojtásához, gyökeres megsemmisítéséhez.

A fasiszta barbárok egyformán igyekeztek megsemmisíteni Európa összes népeinek kultúráját, ezt az igyekezetüket azonban nem mindenütt egyforma utakon és módokon hajtották végre.

Azokban az országokban, amelyek „önként" váltak Hitler-Németország vazallusaivá (Olaszország, Magyarország, Románia, Bulgária, Finnország) vagy a német hódítás eredményeként mesterségesen megalkotott országokban (Szlovákia, Horvátország) a reakció fokozódását látjuk és azt, hogy a hitleristák igyekeztek a kultúra pusztításának ugyanazokat a formáit és módszereit alkalmazni, amelyet Németországban „feltaláltak". Egynéhány ilyen Németországgal „szövetséges" országban a kultúra és annak élenjáró terjesztői már régóta üldözéseknek voltak kitéve, de miután ez országok behódoltak a hitlerista imperializmusnak, kulturális fejlődésük elnyomását sokkal erélyesebben és fokozottabb mértékben kezdték végezni. A faji tébolyt itt az adott ország számára speciálisan készített változatokban alkalmazzák és ezuton biztosítják Németország „kulturális" hegemóniáját.

Olaszország a latin népek alkotó erejéből fakadt ősi római kultúra hazája. Amikor Róma világbirodalmi központtá lett, magába szívta az antik világ minden népének kultúrelemeit és egyesítve azokat, Nyugat-Európa kultúrájának alapjává vált. Olaszország kulturális fejlődése, melyet az ősi római civilizációt leromboló germán barbárok betörése egy időre megakasztott, új erővel lendült fel a Renaissance korában, de nem sokkal ezután újból megbénította azt az idegen német-osztrák uralom. Csak a demokratikus nemzeti felszabadító mozgalom kezdete és a külföldi elnyomók kiűzése után kezdett Olaszország népe újból önálló kultúréletet élni és kezdte leküzdeni a néhány évszázados leigázás okozta kulturális elmaradottságát. Az utolsó évszázad folyamán az olasz nép oly magas kultúrszínvonalat ért el, hogy soraiból a tudomány, művészet és irodalom legkiválóbb mesterei kerültek ki. De Mussolini és bandájának hatalomrakerülése, az olasz fasisztauralom megszilárdulása Olaszország kulturális életének érzékeny károkat okozott. A militarizmus és imperializmus növekedése, az olasz nép egész életének alárendelése tébolyodott katonai kalandoknak, az olasz tudomány és műveltség hanyatlását, az olasz irodalom és művészet pusztulását okozta. Az olasz fasizmus egyik legjellemzőbb megnyilvánulása a kultúra terén az 1940-ben megjelent „futurista kiáltvány", a fasiszta Olaszország „akadémikusának", Marinettinek a műve. Ez a kiáltvány „új háborús etikát" hirdet, a könyörtelen öldöklést és pusztítást, a „kegyetlenség tetőpontját" zengedezi, a lelketlen gépet, a modern háború nagyszerű fegyvereit dicsőíti. De mielőtt az olasz fasiszták Hitler-Németország szolgálatába léptek volna, a fajelméletet szigorú bírálat alá vették és hivatalos lapjuk, a „Lavoro Fascista" hasábjain ezt az „elméletet" az „ostobaság világos bizonyítékának" és a „tyúkok és lovak világnézetének" nevezték. Miután azonban Hitler szövetségeseivé és szolgáivá váltak, az olasz fasiszták átvették a „vérhűség" elméletét, bevezették a „fajvédelmi törvényt" és ezek alapján német mintára kezdték pusztítani a kultúrát országukban.

A reakciónak ugyanilyen fokozása a kultúra terén és általános elvadulás ment végbe Magyarországon, Romániában és más országokban, amióta ez országok Hitler-Németország vazallusaivá váltak.

A német fasiszta „kultúrpolitika" befolyása a legnagyobb mértékben a mai Románia életében mutatkozott meg. Mióta ebben az országban hitlerista bérencek uralkodnak, a kulturális élet, amely már ezelőtt is alacsony színvonalon állt, most teljesen megszűnt. Az utóbbi idő-

ben Romániában úgyszólván teljesen abbahagyták a szépirodalmi és tudományos művek kiadását, csak fasiszta propaganda irodalmat adnak ki (elsősorban a fajelméletről szóló írásokat). Mindenki, aki másképpen gondolkozik (helyesebben mindenki, aki egyáltalán gondolkozik), kegyetlen üldözésnek van kitéve és ezzel kapcsolatban az országban már nincs elegendő ... börtön. A kormány rendeletére néhány iskolát (Szlatina, Vaszlu és egyéb városokban) bezártak és épületeiket börtönökké alakították át. Sok román iskolából kaszárnya lett a német és olasz katonák számára. A működő iskolák tantervét német-fasiszta mintára átszervezték. A fasizálásnak ellenálló iskolákra a legszigorúbb megtorlás vár. Így 1942 végén az „Universul" c. újság közlése szerint a rendőrség letartóztatásokat foganatosított a tanítók és tanulók között; az ifjúság körében fellépő antifasiszta hangulat elleni harcra speciális rendőrkülönítményt szerveztek az „elemi és középiskolák tanulóinak ellenőrzésére". Ezzel egyidejűleg fokozódik a fasiszta fajelméleti propaganda. Romániát ellepték a vendégszereplő német „tudósok", akik előadásokat tartanak a „fajtisztaságról", a „nemzeti faji egységről" stb. A román akadémia gyűlésén egy javaslatot tárgyaltak meg: „a sterilizálás, mint a fajvédelem biológiai tényezője". A hitler-németországi gyakorlat alapján javasolták ezt a rendszert bevezetni Romániában is, hogy megkezdődjön „a román fajiság új korszaka". Kegyetlen üldözésnek vannak kitéve azok a román tudósok, akik nyiltan fellépnek az ellen, hogy hazájukat Hitler-Németország vazallusává tegyék és az ellen, hogy Románia Németország oldalán résztvegyen ebben a rablóháborúban. Így például Jon Georgiu bukaresti egyetemi tanárt a haditörvényszék hatévi fegyházbüntetésre és professzori jogainak elvesztésére ítélte, azonkívül eltiltották bárminemű állami tisztség viselésétől is.

Azokban az országokban, amelyek nem óhajtották önként a hitlerista banda imperialista tervei végrehajtásának eszközeivé válni és ellenállást tanúsítottak a német-fasiszta agresszióval szemben, a hitlerista „új rend" erőszakos betelepítése még inkább érezhető.

A hitlerista megszállók norvégiai „kultúrtevékenykedésüket" azzal kezdték meg, hogy betiltották a világirodalom legnagyobb mestereinek, köztük a kiváló Nobel-díjas norvég író, Sigrid Wisset, a haladó szellemű Nurdal Griga és mások műveit. A „káros" könyveket kivonják a könyvkereskedésekből és könyvtárakból és megsemmisítik. Az élenjáró norvég írók, ugyanúgy, mint a haladó intelligencia más képviselői is, kénytelenek voltak elhagyni szülőföldjüket, hogy megmeneküljenek az üldözéstől. Mindazok, akiknek nem sikerült elmenekülni, a Gestapo áldozatai lettek. Börtönben ülnek Fangen és Ewerland ismert norvég írók, Worm Müller történésztanár, Langfeld ideggyógyász és sok más tudós egyetemi és középiskolai tanár (köztük F. Nansen fia), művészek, színészek (köztük Gording, Kristensen, Segelns, Falk, Juster) stb., mindazok, akik Knut Hamsuntól eltérően nem voltak hajlandók hazájukban a hitlerizmus csatlósaivá, népük árulóivá válni. Sok közülük koncentrációs táborban sorvad és a legkülönbözőbb kínzásokon ment keresztül. Így például az oslói egyetem rektorát, Ditrik Aron Seipot, koncentrációs táborba zárták, mert az egyetem az „ellenséges hangulat fészkévé vált", a diákszövetség elnökét pedig letartóztatták és kegyetlenül megverték azért, mert az egyesület 1200 tagja közül csak hat szavazott a hitlerista bérencre, Quislingre. A thornheimi színház igazgatóját, Gledist, Lonhell szerkesztőt és tíz norvég újságírót Stavangerben agyonlőttek. Az egyik legkiválóbb norvég jogászt, Okran képviselőt, Spilling ügyvédet, Eggin építészt és a haladó intelligencia sok más képviselőjét szintén kivégezték. A norvég kultúra képviselői közül néhányan öngyilkossággal vetettek véget életüknek.

A német megszállók igyekeznek fasizálni Norvégia iskoláit. A tanterveket és tankönyveket átvizsgálták s fasiszta fajelméleti szellemben átdolgozták. A tanárok és tanulók, akik ez ellen fellépnek, a legkegyetlenebb üldöztetésnek teszik ki magukat. Több mint kétezer pedagógust elbocsátottak állásukból és kényszermunkára küldtek Észak-Norvégiába, mert tömegesen visszautasították azt, hogy belépjenek a quislingisták szervezte tanár- és tanítószövetségbe. Sokat közülük agyonlőttek. Azonban a norvég tanítók állhatatossága visszavonulásra kényszerítette a hitleristákat: Quisling kénytelen volt engedélyezni a

régi tanterveket és eltekinteni az új (fasizált) tanár- és tanítószövetségbe való belépéstől.

A meg nem alázkodó tanárok elleni hadjárattal a német megszálló hatalom és norvég ügynökeik megkezdték a „megbízhatatlan" tanulók üldözését is. Az oslói egyetemről és tanítóképzőkből a diákok százait kizárták, vagy megrovást kaptak „az új renddel szemben tanusított kihívó magatartásukért". A diákszövetség vezetőségét feloszlatták. A diákok tömegtüntetései és sztrájkjai az új hatalom rendelkezései ellen a megszállók újságjainak támadását vonták maguk után, az „éretlen ifjúság" rossz magaviselete miatt. „Az iskolák Norvégiában — írta az »Aftenposten« c. újság — kivételes megfigyelés alatt állnak. Már igen sok diákot kizártak. Ez a tisztogatás folytatódni fog mindaddig, amíg a Quisling-párttal szembeni ellenséges magatartás meg nem változik."

A fasiszta újság fenyegetőzése után az „éretlen" fiatalok és tanárok százait vetették börtönbe és koncentrációs táborba, tucatjával zárták be az iskolákat. Speciális koncentrációs tábort szerveztek a fiatalkorúak számára, de a grini, ulvevi és a többi koncentrációs táborokban is sok ifjú hazafi szenved.

A hitlerista megszállók és norvég ügynökeik ugyanúgy üldözik a norvég egyházat is, melynek papjai Bergrav püspök vezetésével bátorhangú beszédeket tartanak a templomokban, elítélik a hitleristák faji gyűlöletét és általában a norvég nép szellemi életének fasizálását. Sok papot letartóztattak, köztük az „ideiglenes egyházigazgatóság" vezetőjét, Hallesby professzort és legközelebbi munkatársát, Hope papot is. Letartóztatásukra az a levél adott okot, melyet Quislingnek írtak, amelyben az ideiglenes egyházigazgatóság tiltakozik a norvégek kényszermozgósítása ellen a német hadiipari üzemek számára.

A német megszállók minden módon megcsúfolják a norvég népet, annak történelmi multját, kultúráját. A norvég kultúra képviselőinek neveit viselő uccák elnevezését megváltoztatják s egyik-másik német-fasiszta vezérről nevezik el azokat. A színházakban és mozikban csak a megszállók által rájuk kényszerített darabokat és filmeket játsszák, a rádió a hitlerista-quislingista propagandaanyagot adja le.

A norvég nép haladó szellemű intelligenciája vezetésével bojkottálja a hitlerista bérencek által rákényszerített újságokat, rádióleadásokat, előadásokat, színdarabokat, filmeket, sportversenyeket és egyéb „tömegkultúrát" és nem engedi Norvégiában elfojtani a szabad szót. A megszállók által betiltott 150 sajtótermék helyett 300 új illegális lap jelent meg. A kegyetlen üldözés dacára a norvég hazafiak harca nem gyöngül a hitlerista kultúrafojtogatók ellen.

A Norvégiával szomszédos Dániában a hitlerista „új rend" szintén nemcsak az ország gazdasági kirablását és politikai leigázását jelentette, hanem a kulturális élet megfojtását is. Kegyetlen megtorlás éri mindazokat, akik felemelik szavukat a nemzeti szabadság és kultúra védelmében, a megszállók által letartóztatott dán író, Martin Andersen Nexőtől kezdve egészen az iskolás gyerekekig. 1942 júniusában hét 15—18 éves korú fiút ítéltek börtönbüntetésre, mert résztvettek a dán nép harcában a külországi leigázók ellen. Ugyanez év őszén tömeges letartóztatásokat eszközöltek a dán diákok körében. De ezek a kegyetlen rendszabályok csak az ellenkező eredményt érik el, fokozzák a dán hazafiak ellenállását a megszállókkal szemben.

Hollandiában ugyanúgy, mint Norvégiában és Dániában, a hitleristák bevezetik „kultúrpolitikai" rendszabályaikat, hogy a holland nép kultúráját elpusztítsák.

A hitlerista leigázók elfojtanak minden tiltakozást, amely Hollandia német-fasiszta mintára való „újrendezése" ellen megnyilvánul. Az országban kihirdették a statáriumot. A diákok németellenes mozgalmára a megszállók a világhírű leideni egyetem, a dalfte-i politechnikum és néhány más főiskola bezárásával válaszoltak. Az ősrégi utrechti egyetem jogi fakultásának egész tanári karát Németországba vitték koncentrációs táborba. Az amsterdami egyetem húsz tanárát elbocsátották állásából s közülük néhányat le is tartóztattak. Sok iskolát is bezártak Hollandiában. 1942 őszén a megszállók egy külön bizottságot szerveztek, hogy az kidolgozza a holland diákok antifasizmusa elleni harc rendszabályait. A megszállók üldözik a holland egyházat is, melynek papjai,

ugyanúgy, mint a többi megszállt országokban, leleplezik a fajelmélet fanatizmusát és a hitleristák gonosztetteit.

Belgiumban még rosszabb a lakosság helyzete. A teljes politikai és gazdasági leigázással, a terrorral, munkanélküliséggel, éhséggel és nyomorúsággal együtt az „új rend" fasiszta terjesztői a belga népnek nemzeti kultúrája elnyomását hozták. Belgium kultúrélete teljesen a megszállók ellenőrzése alatt áll.

A hitleristák Belgiumot „ősi német földnek" minősítik, „amelynek lakói megfeledkeztek a germánsághoz való tartozásukról" és ezért erőszakosan igyekeznek elnémetesíteni az országot. A könyvkereskedések tömve vannak fasiszta irodalommal, az egész sajtót átitatja a német propaganda, a mozikban csak német filmeket mutatnak be. A belgák bojkottálják ezt a „szellemi táplálékot", amelyen világosan látszik a durva bélyegző „made in Germany" és gyakran egészen nyiltan megmutatják, hogy milyen megvetően vélekednek róla.

A megszállók „kultúrpolitikai" rendszabályai és a belga intelligencia ezzel szembeni viselkedésének legvilágosabb példáját az 1942 nyarán a brüsszeli egyetemen lejátszódott események mutatják. A megszállók minden erőfeszítése, hogy az egyetemet német-fasiszta módra átszervezzék, megtört a tanári kar és a diákok egységes tiltakozásán, akik nem voltak hajlandók a náci tudományhamisítás bevezetőivé és terjesztőivé válni. Az állhatatosan ellenkező belga tudósokat akkor kiűzték az egyetemről és helyükre Berlinből érkezett német „fajelméleti" és „geopolitikus" tanárokat és hasonló német-fasiszta „tudósokat" neveztek ki. De a barnainges jött-menteket a diákság határozott bojkottja fogadta. Ennek az lett a következménye, hogy 1942 szeptemberében a megszálló hatalom parancsot adott az egyetem bezárására és „a tanári karnak az új renddel szembeni ellenséges magatartása miatt" újabb megtorló hullám következett a rebellis tanárok és diákok ellen.

A német megszállók rendszabályai azt a célt követik, hogy megfojtsák a belga nép kultúráját és ez első etape-ja lenne azon tervük megvalósításának, hogy Belgiumot a hitlerista „Nagy-Németország" „életteréhez" csatolják. De a belga nép nem hajlandó engedelmeskedni a fasiszta „új

rendnek" és a megszállók összes „kultúrpolitikai" rendszabályait megbénítja a szabadságszerető belgák önálló kultúréletre törekvő egységes akarata.

Luxemburgban, amelyet a hitleristák Belgiummal egyidejűleg hódítottak meg, az ország kultúrpolitikai megfojtását még erőszakosabb módon hajtják végre. A megszállók megtiltották a luxemburgiaknak a francia nyelv használatát és bevezették a német nyelv monopóliumát az állami, társadalmi, sőt a magánéletben is. A német hódítók igyekeznek a luxemburgi fiatalságot erőszakkal beverbuválni a „hitlerista ifjúsági szövetség"-be, hogy ott agyvelőnélküli katonákká neveljék őket. „... A jövőben egyetlen fiú vagy leány sem léphet be az iskolába, ha nem tagja führerünk ifjúsági szövetségének." Így fenyegette Luxemburg ifjúságát a luxemburgi gauleiter, Simon Gustav. A luxemburgi ifjúság azonban inkább kimarad az iskolából, minthogy belépjen a hitleristák bandita szervezetébe. A német rabszolgatartók mozgósították az ifjúságot a német hadseregbe. Az általános hadkötelezettségi törvényre válaszul általános sztrájk tört ki, az első általános sztrájk a megszállt Európában. A sztrájkkal kapcsolatban a németek által agyonlőtt vagy számüzött személyek között tanárok, tanítók s a kultúra más munkásai is voltak.

Luxemburg népe, a megszállók legkegyetlenebb elnyomása dacára, aktív ellenállást tanusít, a német-fasiszta rablókkal szemben.

Valóban rendkívüliek a kultúra elpusztításának méretei és formái Franciaországban, mely pedig évszázadokon keresztül az európai kultúra és civilizáció egyik vezető országa volt.

„A nácik talpa alatt Párizs a szellemi nyomorúság és káosz panorámáját mutatja" — írta Jolles, egy amerikai újságíró Európa kultúréletéről szóló cikkében még 1941-ben (a „Liding Age" c. folyóirat áprilisi számában). A hitleristák tönkretették és kirabolták ezt a gyönyörű kultúrvárost. Franciaország agyának és szívének, Párizsnak a tragédiája csak egy kis, igaz, hogy a legmegrendítőbb részlete e nagyszerű ország, a szabadságszerető francia nép s magas színvonalú kultúrája tragédiájának.

Alighogy a német katonaság betört Párizsba, Ottó Abetz (azelőtt német kém, ma Németország „követe" Párizsban) bizottsága összeállította a megsemmisítendő könyvek jegyzékét. A francia- és világirodalom mintegy kétezer műve került ebbe a jegyzékbe. Tours városában a hitleristák felégették a könyvtárat, melyben a nagy francia író, Balzac, kéziratát őrizték. Lerombolták a francia nép legnagyobbjainak szobrait, többek között Voltaire és Rousseau szobrát Párizsban és mintegy háromszáz más műemléket és szobrot (köztük az ambaousi kastélyt, a francia építészet egyik műremekét). A művészet összes valamennyire is értékes alkotását, köztük a Louvre múzeum mintegy háromezer műtárgyát, a megszállók Németországba vitték, hogy „épségüket biztosítsák".

A német-fasiszta barbárok vichy-i francia lakájaik aktív közreműködésével hozzáfogtak, hogy megsemmisítsék mindazt, ami a francia történelem hagyományaival kapcsolatos. A vichy-i bábkormány sietve igyekszik elbánni mindazzal, ami az országban még megmaradt a haladó, demokratikus szellemű népművelődés terén. Eltörölték az állami iskolákra vonatkozó köztársasági törvényeket. A tanítóképzőt bezárták. A haladó szellemű tudósokat elűzték az egyetemekről. Sokat közülük, mint például a tudomány büszkeségét, a világhírű Langevin professzort és a francia Tudományos Akadémia több tagját és több nagy tiszteletben álló tudóst, Borell, Lapique és másokat, letartóztattak. Fernand Holveque tudóst a Gestapo megkínozta, aztán meggyilkolta, mert nem volt hajlandó elárulni a német megszállóknak egy nagyértékű találmányának titkát. Néhány letartóztatott francia tudós, akiket sterilizációval fenyegettek, öngyilkosságot követett el. Henri Bergson akadémikus, a kiváló francia filozófus, 1942-ben meghalt egy súlyos hűlés következtében, melyet akkor kapott, mikor sorban állt, hogy a többi „nem árjákkal" együtt őt is lajstromozzák. Antiszemita „fajvédő törvények" alapján valósággal kipusztítják a francia intelligenciát, a különböző fokú tanintézetek tanárainak és tanítóinak ezreit bocsátották el, az iskolákba pedig bevezették a „numerus clausust" a zsidók számára. Néhány tudomány előadási módszerét, elsősorban a társadalomtudományokét, „tisztító" felülvizsgálásnak vetették alá a célból, hogy harcot folytassanak a demokratikus „csökevények" ellen. Ebben az irányban felülvizsgálták az összes tankönyveket is. Francia területeket, mint például Elzászt és Lotharingiát elnémetesítik. A francia ifjúságot német mintára táborokba hajtják, ahol fasiszta katonai kiképzést kapnak a következő jelszó alatt: „... engedelmeskedni és hallgatni!" — és kényszermunkára viszik Németországba.

A hitleristák által leigázott Franciaország kultúrélete teljes lezüllésének legvilágosabb bizonyítéka az irodalom és a sajtó mai állapota. Megfojtották az egész haladó szellemű demokratikus sajtót, csak a fasiszta szellemű lapok jelennek meg, melyeket a franciák megvetnek és bojkottálnak. A német megszállók nem elégszenek meg a sajtó „egységesítésével", nem bíznak meg a „jószándékú" szerkesztőkben, hanem ellenőröket neveztek ki minden francia lap szerkesztőségébe és minden nyomdába. A fasiszta sötétfejűek megsemmisítenek minden könyvet, mely rokonszenves hangon emlékszik meg az 1789. évi francia forradalomról, dicsőíti a szabadság, demokrácia és nemzetközi szolidaritás eszméit. Sok francia írót és a kultúrélet egyéb képviselőjét, akik az 1940. évi nemzeti katasztrófa után elhagyták az országot, megfosztották állampolgárságától.

Romain Rolland sok művét betiltották Franciaországban. (A vichy-i kormány többek között a nagy író „Jean Christophe" c. egyik legkiválóbb művének olvasásától is eltiltotta az iskolás gyerekeket.) A megszállók elégették Georges Duhamel könyveit és elvették tőle kéziratait. A sötétfejű hitleristák a francia irodalom teljes pusztulását készítik elő. Egyikük, egy bizonyos Louis Camicas kiadta a „La croix" c. lap hasábjain a jelszót: „Le a regényekkel! Le a versekkel!" és felhívja az írókat, hogy csak hagiográfiával foglalkozzanak, vagyis a „szentek életéről" írjanak (elsősorban természetesen a fasiszta „védőszentek" életéről).

Az alkotómunka lehetőségétől megfosztott francia intelligencia a legsúlyosabb anyagi körülmények között, népi kultúrájának pusztulásától lesújtva, történelmének legnehezebb idejét éli át.

Nem ismer határt a hitlerista megszállók és francia lakájaik gúnyolódása a francia nép nemzeti büszkesége és történelmi tradíciói felett. Franciaországban tilos a nemzeti szín, tilos a július 14-i nemzeti ünnep. A francia nép megcsúfolására a francia hitlerista pártszervezet alakuló gyűlését a francia parlament üléstermében tartotta és a Berlinből ez alkalomra ideérkezett Rosenberg, pogromhangú beszédet tartott az 1789. évi forradalmi eszmék ellen. A náci „világnézeti vezető" odáig ment a beszédben, hogy azt követelte a franciáktól, hogy legyenek hálásak a hitlerista hódítóknak, mert azok „megszabadították" Franciaországot a 18. századbeli szabadságeszméktől. A hitleristák arról ábrándoznak, hogy keresztülhúzzák Franciaország egész történelmét és ezt a „frank-germán törzsek ősi földjét" átváltoztatják „Frankengau"-vá (vagyis frank területté), a nagy német birodalom szerves részévé.

Ennek ellenére sikertelennek bizonyult minden igyekezetük, hogy Franciaországot térdrekényszerítsék, hogy hajlandó legyen „együttműködni" a hitlerista Németországgal. Franciaországot legyőzték, de nem törték meg.

A francia intelligencia harca ugyanúgy, mint az egész francia nép harca a hitlerista barbárok ellen, napról napra aktívabb formákat ölt. Különösen fokozódik ez ma, miután a Vörös Hadsereg súlyos csapásokat mért a német-fasiszta hódítókra és Észak-Afrika megtisztult a fasiszta Olaszország és a náci Németország fegyveres bandáitól. A német hódítók ama reménye, hogy Európa északi és nyugati országainak népeit szövetségeseikké tegyék, ez országokban lévő quislingek, lavalok és más hasonló hazaárulók segélyével, határozta meg a hitlerista „kultur-trägerek" politikájának néhány sajátosságát. Az első időben ezt a politikát a „barátság" és a „kulturális támogatás" álarca alatt igyekeztek keresztülvinni és amíg csődöt nem mondott ez a politika, nem is volt nyiltan pogromszerű, romboló jellegű. Egészen más volt a helyzet Európa keleti és délkeleti országaiban, főleg a szláv népek földjén. Itt a hitlerista imperialisták már kezdettől fogva arra törekedtek, hogy birtokukba vegyenek minél nagyobb területet, „megszabadítsák" azt a „felesleges" népességtől, ezeket a földeket „német élettéré" változtassák és a tömeges emberirtás után még megmaradó lakosságot rabszolgává tegyék.

Ebből származik a szláv népek kultúrájának nyilt, arcátlan és durva pusztítása a megszállt szláv országokban. Csak egy kultúra van, a német kultúra. „Elismerni a cseh vagy más szláv nép jogát a kultúrára, az a faji káosz elismerését jelenti." Ilyen kijelentéseket tesznek a szlávokat pusztító hitleristák a „kultúrkérdésekről" szóló „elméleti" szónoklataikban. A hitleristák által ma leigázott csehek, lengyelek és Jugoszlávia népei sorsából látjuk, hogy a német-fasiszták gyakorlatilag hogyan alkalmazzák ezeket az „elméleti" szempontokat: Csehszlovákia volt az első szláv ország, mely a német-fasiszta agresszió áldozatául esett. A hitleristák, miután feldarabolták a Csehszlovák köztársaságot és birtokukba vették a cseh földet, Cseh- és Morvaországot német „protektorátusnak" nyilvánították, azonnal hozzáfogtak a cseh nép gazdasági kirablásához és politikai leigázásához és ezzel egyidejüleg évszázados kultúrájának megsemmisítéséhez, a cseh nemzeti szellem gyökeres kiirtásához.

Röviddel a megszállás után bezárták a cseh népiskolák nagy többségét; kaszárnyának használták fel azokat a Németországból ideérkező csapatok számára. Az összes cseh tankönyveket megsemmisítették azon a címen, hogy azokat (még a fizikai és matematikai tankönyveket is) a „Csehszlovák köztársaság szelleme hatja át". Felégették a cseh történelem egész irodalmát. A hitlerista megszállók megpróbálták „reorganizálni" az erőszakosan birtokukba vett országban a gyerekek s az ifjúság nevelésének rendszerét, azt remélvén, hogy rövid idő alatt „felismerhetetlenné teszik a cseh ifjúságot", hogy a német urak akaratának alázatos végrehajtói lesznek a cseh ifjak. De ezek a próbálkozások csúfos kudarcot vallottak s a hitleristák az iskolapolitika terén áttértek a közművelődés lerombolására. Az összes cseh közép- és felsőiskolákat, köztük a 14. században alapított prágai egyetemet, Európa egyik legrégibb és legjobb egyetemét, „ideiglenesen" bezárták a tanári kar és a diákok 1939 november-decemberi antifasiszta tömegtüntetései után. Prágában csak a német egyetem maradt meg, ahová tilos cseheknek beiratkozni. Sok ezer cseh diákot fosztottak

meg annak lehetőségétől, hogy tanulmányaikat befejezzék. A küldöttség, amely Csehország hitlerista hóhérjához, Hermann Franckhoz azzal a kéréssel fordult, hogy a felső iskolákat nyissák meg újból, ezt a választ kapta: „Az Önök kérései teljesen hiábavalók. Ha Németország megnyeri a háborút, akkor Önöknek többé semmilyen iskolára nem lesz szükségük, mert felsőiskolai képzettség nélkül is fognak tudni krumplit kapálni." A cseh professzorok és diákok előtt zárva vannak az összes nyilvános könyvtárak. A cseh intelligencia mindenféle üldözésnek van kitéve. A diákok és tanárok ezreit tartóztatták le és zárták koncentrációs táborokba, sok százat megöltek közülük. A cseh intelligencia börtönökbe és koncentrációs táborokba zárt tagjainak száma már az 1941. év végén meghaladta a kilencvenezret, a meggyilkoltak száma pedig mintegy kétezer volt. Hermann Franck, a cseh intelligenciáról beszélve, kijelentette: „Ennek a kibékíthetetlen középrétegnek mi majd benyújtjuk a számlát s egy szép napon teljesen megsemmisítjük."

A cseh sajtót teljesen megsemmisítették. Goebbels követelésére az úgynevezett „protektorátusi kormány" több mint 500 cseh újságot és folyóiratot tiltott be; köztük sok tudományos kiadványt is. A néhány megmaradt cseh ujságot és folyóiratot a minden nemzeti szellemet kiirtó rendkívül szigorú cenzura ellenőrzése alá helyezték. Még azt a szót is tilos használni, hogy „szláv", vagy „szlávság". A német megszállók elhatározták, hogy megtiltják a cseh népnek, hogy anyanyelvén olvasson, vagy beszéljen. A városok, uccák, falvak neveit megváltoztatták. A nyilvános helyeken csak németül szabad beszélni.

A hitleri rablók feloszlattak és elpusztítottak több mint huszonötezer cseh kultúrszervezetet. Bezárták a prágai képtárat, mely híres volt cseh és külföldi festőművészek képeinek gyönyörű gyüjteményéről. A nagyobb városok múzeumait lerombolták s a gyüjtemények legértékesebb darabjait Németországba vitték. A könyvtárakból kivonták a legnépszerűbb cseh politikusok, Masaryk professzor, dr. Benes stb. és a legkiválóbb cseh írók műveit. A legnagyobb cseh színházakat bezárták és a színház-helyiségeket átadták a németeknek. A „protektorátus" területén üldözik a cseh színdarabok előadását, főképpen azon színdarabokét, melyek kifejezik a cseh nép évszázados felszabadító harcát a német leigázók ellen. Így például a híres cseh zeneszerző, Smetana „Libus" c. ismert nemzeti operáját levették a műsorról. A mozikban csak német filmeket játszanak. Betiltották a cseh sportmozgalmat, az egész világon ismert cseh sportszervezetet a „Sokolt" feloszlatták, helyiségeit németek foglalták el, vagyonát és sporteszközeit elkobozták, vezetőit letartóztatták. „Csehszlovákia" vagy „cseh" — ezeket a szavakat szigorúan tilos még csak kimondani is.

Csehszlovákia elnémetesítését tervszerűen és rendkívüli kitartással hajtják végre, de a német-fasiszták ezirányú működése a cseh nép határozott ellenállásával találkozik. Franck, a hitlerista helytartó, 1942 októberében szomorúan ismerte be, hogy a csehek nemzeti szabadság- és függetlenségi akaratát még mindig nem törték meg és hogy a német hódítókra vár még „Cseh- és Morvaország s ez országok lakosságának szellemi és eszmei meghódítása". Dicsőítve elődjének, a csehszlovák nép bosszúállói által megölt Heindrichnek véres tevékenységét, Franck azzal fenyegetőzött, hogy „Heindrich politikai végrendeletét" — irgalom nélkül kiirtani a cseh hazafiakat, — könyörtelenül végre fogja hajtani. Különösen vonatkozik ez a cseh intelligenciára, mely Franck véleménye szerint túlnyomó többségében „a német birodalom ellenségei közé tartozik".

Még kegyetlenebbül bántak el a hitlerista megszállók egy másik szláv nép, a lengyel nép kultúrájával. A hitleristák Lengyelország egy részét a „német élettérhez" csatolták, „főkormányzóság" elnevezés alatt, másik felét pedig (a nyugati területeket) egyszerűen bekebelezték a Harmadik birodalomba és hozzáfogtak gyökerestül kiirtani a lengyel kultúrát.

A hitleristák „teoretikus" folyóirata, a „Nationalistische Monatshefte", kijelenti, hogy „a lengyel népnek nincs saját kultúrája" és „tulajdonképpeni alkotó erőt a lengyel nép nem mutat fel". A lengyelek a „rabnépek" (Knechtvölker) egyike, melynek természetes feladata az, hogy a németeket, az egyetlen „úrnépet" (Herrenvolk) szolgálja. A német-fasiszta megszállók nyiltan kijelentik: „Nem érdekünk egy lengyel intelligencia létezése, mely

nekünk csak kellemetlenséget okozna. Általában a lengyel lehetőséget kap, hogy annyit tanuljon, amennyire munkájához szükség van." Posnan város hitlerista helytartója, Greisner, az „Ostdeutsche Beobachter" közlése szerint kijelentette: „A lengyel nép politikai szereplése befejeződött. A lengyel nép ezután csak munkaerő lesz a németek számára és semmi több."

Ennek az elméletnek megfelelően a német hódítók a lengyel nép nemzeti kultúráját kipusztító politikát követnek.

A népiskolákat, melyek száma Lengyelországban azelőtt sem volt elegendő, most egyiket a másik után zárják be. Így a lengyel gyerekeknek mintegy háromnegyedrésze meg van fosztva még az elemi iskolai képzettség megszerzésének lehetőségétől is. A középiskolák és az egyetemek be vannak zárva. A varsói egyetem épületét elfoglalta a Gestapo. A városi kereskedelmi akadémia épületében nyilvánosházat rendeztek be a német katonák számára.

A lengyel könyvtárak többsége zárva van. A nemzeti könyvtárat, a varsói és krakkói nyilvános könyvtárakat, a világhírű Jagellov könyvtárat, a parlament és a szenátus könyvtárát és a lengyel irodalom többi kincsesházát, a nagyértékű kézirat-, rézkarc-, rajz- és festménygyüjteményeket kirabolták. A lengyel irodalom alkotásainak nagyrészét kivonták a forgalomból és megsemmisítették. Lengyel nyelven tilos könyvet kiadni, kivéve a speciálisan fasiszta könyveket. 1939 szeptembere óta, amióta a hitleristák bitorolják Lengyelországot, lengyel nyelven egyetlen tudományos könyvet, vagy szépirodalmi művet sem adtak ki. A lengyeleknek tilos idegennyelvű irodalmat is olvasni és az összes külföldi könyveket, még a szótárakat is, kivonták a forgalomból.

Bezárták a lengyel múzeumokat is. Gazdag gyűjteményeiket a megszállók elrabolták és „művészet-védelem" címén Németországba szállították. A lengyel kultúra sok műemlékét megsemmisítették. A lengyelek által tudósokról és írókról elnevezett uccák neveit megváltoztatták. A hitlerista banditák lerombolják a lengyel nép nagyjainak emlékműveit. A rombolás előre meghatározott terv szerint

történik. Varsóban lerombolták a nagy lengyel költő, Ádám Mickiewicz szobrát, melyet még a cári uralom alatt emeltek, az egész lengyel nép által összegyűjtött pénzen. Mickiewicz szobrát Krakkóban is lerombolták, még hozzá nyilvánosan: a költő gyönyörű szobrát diadalmasan ledöntötték talapzatáról és apró darabokra törték. Ugyanúgy rombolták le Chopin szobrát Varsóban, Kosciuszkó szobrát Poznanban, Lodzban és Krakkóban. „A német számára tűrhetetlen — írta az Ostdeutscher Beobachter c. lap — Lodz lengyel-szláv képe. Semmiesetre sem szabad megszoknunk a lengyel viszonyokat. Ellenkezőleg, ez a helyzet kell, hogy napról-napra új akaratot szüljön a németekben ahhoz, hogy Lodzot elnémetesítsék". És ime a lengyel városnak, Lodznak új nevet adtak: Litzmanstadt és most „átépítik". Mindent megsemmisítenek, ami a város lengyel multjáról tanúskodik. Ugyanez a náci újság Posnanról a következőket írta: „A város átépítésénél nem kell számolni a történelmi tradiciókkal és minden gondolkodás nélkül le kell dönteni az összes szobrokat." A megszállók agyonlövetéssel fenyegetve kényszerítették a lengyel lakosságot arra, hogy sajátkezűleg rombolja le azt a világhírű műemléket, melyet a Grünwald város melletti német vereség emlékére emeltek.

Majdnem az összes lengyel színházak zárva vannak. Varsóban csak egy lengyel színház maradt, melynek műsorán banális operettek szerepelnek. A lengyel rendezők, színészek és zenészek nagy többsége elmenekült a német megszállás elől. Erősen megcsökkent a mozik száma. Varsóban például 37 mozgóképszínházból csak 14 működik. A mozikban csak német filmek bemutatását engedélyezik. Sok moziba a lengyeleknek tilos a bemenet. Tilos a lengyel zeneszerzők műveit játszani, még Chopin műveit is betiltották. Előfordult, hogy embereket agyonlőttek, mert a lengyel himnuszt nyilvánosan énekelték, vagy valamely hangszeren eljátszották. A megszállás után az országban hetven újság helyett csak hét jelenik meg.

A lengyel intelligencia nyomorúságosan tengeti életét. Tanítók, diákok, újságírók, színészek, mérnökök, bármely munkát elvállalnak. Varsó uccáin megjelentek a gyaloghintók, melyeket állásnélküli lengyel intellektuelek

húznak. De anyagi nyomorúságuk eltörpül a morális szenvedéseik mellett.

A koncentrációs táborok többségét a lengyel „kormányzóságban“ intellektuelek töltik meg. A lengyel kultúra sok képviselőjét kegyetlenül megverték a Gestapo kínzókamrájában, sőt sokat közülük meg is gyilkoltak. Így például Lvovban hat lengyel tudóst gyilkoltak meg, köztük a lengyel köztársaság volt miniszterelnökét, Kasimir Vartelt. A krakkói egyetem százhatvanhét tanárát és tanársegédet vitték el az oranienburgi koncentrációs táborba, ahol közülük tizenheten már meghaltak. Meggyilkolták vagy a verések és kínzások következtében meghalt a koncentrációs táborban a világhírű tudós nyelvész, Hzsanovszki, Eistreicher történész, Kopec és Sedlecki biológusok, Penykovszki fizikus, az orvotudomány kiváló képviselői: Dombrovszki, Sokolovszki, a képzőművészeti akadémia rektora, Pruskovszki, az ismert író és kritikus, Voj Zselenszki és még sok más. A lengyel kultúra számos képviselője esett el a hitlerista agresszió ellen vívott hősies harcban, 1939 szeptemberében. Így Ljublinban egy német bomba megölte Josef Csehovics költőt, Mláv városában, a barrikádokon esett el Edward Simenski, az ifjú költő. A lengyel intelligencia néhány kiváló képviselője az éhezés és nyomor következtében pusztult el. Így például Varsó uccáján halt meg éhen a világhírű író, Kazimir Tetmayer, egy évvel a hitlerista megszállás után szörnyű nyomorban halt meg Emil Zagadlovics író. Titokzatos körülmények között tünt el az ismert író, a lengyel irodalmi akadémia tagja, Vacláv Berent.

1943 februárjában Varsóban és a „kormányzóság“ többi városaiban és falvaiban nagy falragaszok jelentek meg, melyeken a megszálló hatalom felhívja a lengyeleket, hogy iratkozzanak fel az úgynevezett „német kisebbség listájára“. A feliratkozás határideje március 15-e volt. A listára azok nevei kerülnek, akik megtagadják lengyel nemzetiségüket.

A hitleristák az összes feliratkozóknak mindenféle javakat igértek, a feliratkozást megtagadókat pedig azzal fenyegetik, hogy oly életkörülményeket teremtenek számukra, amelyek kihalásra ítélik őket. Azonkívül ez a felhívás rámutat arra is, hogy a „kormányzóság“ lakossága csupán „véletlenségből“ beszél lengyel nyelven és követi a lengyel szokásokat, mert a valóságban semmiféle lengyel kultúra és lengyel nemzetiség nem létezik.

A lengyel kultúra megcsúfolása, könyörtelen megsemmisítése és terjesztőinek kiirtása — ez a hitlerista „kulturträgerek“ politikája az úgynevezett „kormányzóságban“.

Még nagyobb vadsággal és szadizmussal viszik keresztül ezt a politikát Lengyelország „német területnek“ nyilvánított nyugati részében. Itt erőszakkal németesítik a lakosságot A lengyel gyerekeket arra kényszerítik, hogy német iskolába járjanak, de ezekben az iskolákban nem ülhetnek a „felsőbbrendű faj“ gyerekei mellé, a tanterem elkülönített részében helyezik el őket.

Forster, a danzigi hitlerista helytartó, 1943 elején a „Danziger Vorposten“ c. lapban kijelentette, hogy számontartják az elnémetesítendő férfiakat és nőket, a többeket pedig ki fogják űzni a városból, mert Danzigban mindenki csakis németül beszélhet. „Az aki kényelmi szempontból, vagy bármely más okból lengyelül beszél, — írta Forster — bűnt követ el Németországgal szemben. Mindazok, akik még nem bírják a német nyelvet, kötelesek azt szorgalmasan és minél gyorsabban megtanulni. Az anya, aki gyermekével lengyelül beszél, szintén bűnt követ el a németek ellen. Megengedhetetlen bármely közössége a lengyeleknek azokkal, akik a németek jegyzékében vannak nyilvántartva . . . Sajátmagára vessen az a személy, aki titokban érintkezik lengyelekkel vagy összeköttetést tart fenn velük. Ezeket a személyeket lengyel nemzetiségüeknek fogjuk tekinteni és saját magukon fogják tapasztalni ennek minden következményét“.

A hitlerista kannibálok „kultúrpolitikájának“ ez az utolsó szava Lengyelországban. Hiábavalónak bizonyult azonban minden igyekezetük, hogy gyökeresen kiirtsák a lengyel nép nemzeti kultúráját. A lengyelek, nemcsak, hogy nem tagadják meg nemzetiségüket, nyelvüket és kultúrájukat, hanem fokozott harcot folytatnak azok védelmében, a német-fasiszta elnyomás megdöntéséért és

Lengyelország teljes felszabadításáért. A lengyel nép e harcában kultúrájának legjobb képviselői a legtevékenyebben vesznek részt. A Vörös Hadseregnek és a szovjet-partizánoknak a hitlerista rablók elleni felszabadító harcban elért sikerei megszilárdították a lengyelek azon reményét, hogy a hitlerizmus csődje bekövetkezik, felkeltették saját erejükbe vetett hitüket és aktivizálták a lengyelek harcát a megszállók ellen.

Még aktívabb harcot folytatnak a hitlerista megszállók ellen Jugoszlávia népei kultúrájának élénjáró képviselői. Tűz és vér árasztja el az óriási túlerővel rendelkező hitlerista hadsereg által legyőzött, szívósan és hősiesen védekező Jugoszláviát.

A balkáni szlávok kultúrközpontjait szétzúzták. Ezek közül a legnagyobbak, mint például Belgrád, majdnem teljesen le vannak rombolva. A legyőzött, de meg nem alázkodó ország tovább folytatja a legmakacsabb ellenállást a megszállókkal szemben. Az egész országban felcsapott a partizánháború lángja a külföldi rablók és a belföldi árulók ellen. A nemzeti létért vívott fegyveres harc elengedhetetlen előfeltételévé válik a nemzeti kultúráért folytatott harcnak. A német-fasiszta hódítók és jugoszláv ügynökeik „kultúrpolitikai" tevékenykedésükkel egyidejűleg kegyetlenül elnyomják a jugoszláv intelligenciát, legjobbjait kiirtják azzal a határozott céllal, hogy elfojtsák a nemzeti felszabadító mozgalmat és megfosszák Jugoszláva népeit az önálló kulturális fejlődés lehetőségétől.

A fasiszta megszállók az éhséggel, nyomorral és rabszolgasággal együtt elhozták a Jugoszlávia népei számára ellenséges „új európai kultúrát" is. A hitleristák hozzáfogtak, hogy saját mintáik szerint megváltoztassák az ország egész szellemi életét és elsősorban az ifjúság nevelésének rendszerét. De a jugoszláv intelligencia határozottan és rendszeresen szabotálja a fasiszta „újításokat", egyenes, nyílt ellenállást tanusít azokkal szemben. Tanítókat, egyetemi tanárokat és egyéb jugoszláv pedagógusokat elbocsátottak állásukból és letartóztattak ennek következtében. Igy a „Deutsche Zeitung in Kroatien" közlése szerint 1942 év végén a belgrádi egyetemről és más főiskolákból a hitlerista bérenc, Nedics, rendeletére 34 tanárt bocsátottak el. Azt rótták fel bűnükül, hogy nem hajlandók támogatni „az ifjúság nevelésének új elveit". A legtöbb tanárt állásából való elbocsátása után letartóztatták. A hitlerista újság ezzel kapcsolatban megmagyarázza, hogy ez az elbánás csak egy epizódja annak az „általános tisztogatásnak", melyet a megszálló nedicsista hatalom végez a jugoszláv intelligencia körében.

Az 1943 januárjának második felében Belgrádból kapott értesülések szerint ott mintegy 3000 intellektuelt tartóztattak le azzal a formális váddal, hogy a „szabadkőmives szervezethez tartoznak", de valójában azért, mert résztvesznek a nemzeti felszabadulásért vívott küzdelemben. A letartóztatottak közül mintegy száz embert már agyonlőttek s még sokra közülük ugyanez a sors vár. A Nedics „kormány" külügyminisztere, Dinics, cikket írt a Belgrádban megjelenő „Obnova" c. ujságban, melyben kijelenti, hogy hamarosan egy új törvényrendeletet fognak kiadni, mely a halálbüntetést kiterjeszti az „államellenes viselkedés" megtorlására is és a törvényrendelet lehetőséget ad majd arra, hogy teljesen és véglegesen elbánjanak az „új rend" ellen lázadozó jugoszláv intelligenciával.

Igy bánnak a hitleristák és bérenceik a Balkán-félsziget általuk megszállt legnagyobb országának nemzeti kultúrájával s e kultúra haladó szellemű terjesztőivel.

Görögországban, ugyanúgy, mint Jugoszláviában, a nép „totális" kirablása és politikai leigázása együttjár a nemzeti kultúra megfojtásával.

A görög nép országának kirablására és leigázására, nemzeti kultúrájának elpusztítására, a német-fasiszta megszállók elleni határozott harccal válaszol. Ugyanúgy, mint Jugoszláviában, a nemzeti haladó szellemű intelligencia legaktívabb része itt is közvetlenül résztvesz ebben a mozgalomban, vagy pedig segíti és támogatja azt. A megszálló hatalom megtorló intézkedései, melyek helyenként egészen a békés lakosság tömeges kivégzéséig terjednek, nem fékezhetik meg a görög nép nemzeti felszabadulásáért és kultúrális fejlődéséért vívott harcát. Ezek a megtorló intézkedések csak még jobban szítják a gyülöletet a megszállókkal szemben és a harc fokozódására

vezetnek az idegen rabszolgakereskedők és a görög rabszolgahajcsárok ellen.

A hitlerista emberevők kultúrpolitikai „tevékenységének“ szemléje hiányos lenne, ha figyelmen kívül hagynánk azt, hogy milyen óriási károkat okoz az európai kultúrának a hitleristák a zsidókkal és különösképpen a zsidó intellektuelekkel szemben folytatott politikája. Mint ismeretes, a hitlerizmus antiszemita politikája, mely az embergyülölő fajelmélet legszélsőségesebb megnyilvánulása s amelyet a hitleristák rabló törekvései diktálnak, még jóval Hitler hatalomrajutása előtt kezdődött. A barnainges zsarnokság uralmának megerősödése után az antiszemita politika az ártatlan emberek százezreinek hallatlan megkínzásában, legyilkolásában, államilag szervezett kirablásában és végül az egész civilizált világot felháborító embertelen pogromokban jutott kifejezésre, mely zavaros hullámként söpörte végig egész Németországot és lemoshatatlan szégyenfoltot hagyott hátra.

Mikor a Hitler és bandája által régóta előkészített rablóháború borzalmas valósággá vált és a hitlerista banditák felfegyverzett csapatai egy sor országot elfoglaltak, az „új renddel“ együtt magukkal vitték ezekbe az országokba vérszomjas fajelméletüket. És a modern barbárok megkezdték tervszerűen és szervezetten végrehajtani népirtó politikájukat és elsősorban megkezdték Európa egész zsidó lakosságának kiirtását. „A háború csak azzal fejeződhet be — jelentette ki Hitler a Reichstagban 1942 január 30-án, — hogy vagy a német nép elpusztul, vagy pedig a zsidóság eltűnik Európából.“ Ennek a kannibáli gondolatnak megfelelő tervet dolgoztak ki, amely szerint Kelet-Európában, elsősorban Lengyelország területén, mintegy négymillió zsidót akartak koncentrálni, akiket az összes európai országokból erőszakkal hurcoltak volna oda, hogy ott elpusztítsák őket. Ezt a szörnyű tervet, melyet az anti-hitlerista koalicióban egyesült nemzetek kormányainak közös deklarációja leplezett le 1942 december 18-án, bárgyú következetességgel és kegyetlenséggel hajtják végre a hitlerista emberevők.

Mintegy kétmillió teljesen ártatlan zsidó férfit, nőt és gyereket már kiirtottak, s milliókra vár még ugyanez a sors.

A lengyel „kormányzóság“ területén speciális koncentrációs táborokba, vagy a nagyobb városok gettóiba zárt zsidók a náci emberkínzók miatt kétségbeesett állapotban élnek. A zsidó gyerekek és ifjak meg vannak fosztva minden tanulási lehetőségtől. Ilyen előfeltételek mellett még csak szó sem lehet a tömegek kultúréletéről. A zsidó intellektuelek nem bírják elviselni a fizikai és morális szenvedéseket és gyakran idő előtt meghalnak vagy öngyilkossággal vetnek véget életüknek. Így időnek előtte meghalt a hitleristák által száműzött híres német vegyész, Fritz Haber, a Vilmos császárról elnevezett természettudományi-kísérleti intézet volt igazgatója és számos német és osztrák tudós pedig öngyilkos lett. Ezek között van Forster elmegyógyász, a gräfewaldi egyetem tanára, Fränkel, az ismert bécsi nőgyógyász, a világhírnévnek örvendő Knöpfelmacher gyermekorvos és még több kiváló tudós. Dr. Knöpfelmacher búcsúlevelében a következőket írta: „Hatvanezer gyermeknek mentettem meg az életét, de most kénytelen vagyok saját magamat megfosztani az élettől...“ E tragikus tényeknek ugyanúgy, mint az irodalom, tudomány, technika és művészet sok „nem árja“ mestere kényszer-emigrációjának, vagy a „fajvédő törvények“ alapján az alkotó munkától való megfosztásának következménye Európában nemcsak a zsidó nép ezeréves kultúrájának elpusztítása volt. Pótolhatatlan veszteségeket is okozott ez az összes európai népek kultúrájának, melynek megteremtésében a zsidó nép akotó erői mindig tevékenyen részt vettek.

Három és félévi háború s az útonállók „új rendjének“ bevezetése Európában kézzelfoghatóan bebizonyította az egész világ előtt, hogy a hitlerizmus a legnagyobb veszély az európai népek s az egész emberiség kultúrájára. Bármely formában léptek is fel a hitleristák akármelyik európai országban, bármily látszat-különbség is volt a birtokukba vett országban végrehajtott „kultúrpolitikák“ között, ennek a politikának az európai kultúra és civilizáció számára egyformán romboló lényegét látjuk mindenütt. A hitleristák uralkodása Európában lerombolta a leigázott népek évszázados teremtő-munkával alkotott legnagyobb kultúrértékeit és általános szellemi degenerációt, elvadulást okozott.

IV. A HITLERISTA KULTURA A „KELETI ÉLETTÉRBEN".

A német-fasiszta rablók bestialitása teljes egészében megmutatkozott, amikor a hitlerista bandák betörtek a Szovjetunió területére.

Általánosan ismeretes, hogy Oroszország a kulturális fejlődés nagy és nehéz útját járta meg, melyet az utóbbi huszonöt év folyamán kivételes sikerek jeleztek, az 1917 októberi forradalom, a szovjethatalom megteremtése óta.

Oroszország az európai- és világkultúra kincsesházát a tudomány és művészet sok nagy mesterének kiváló műveivel gazdagította. Az orosz tudomány adta a világnak a Lomonószov atom-elméletét, Mendelejev periódikus törvényét, Lobacsevszki nem-euklidesi geometriáját, Mecsnikov tanulmányát a phagocitről, a darwinizmus kifejlesztését Kovalevszki és Timirjázev műveiben, Szecsenov és Pávlov tanulmányát a reflexről, a marxizmus továbbfejlesztését Lenin és Sztálin nagy műveiben és sok mást.

Puskin, Gogol és Lermontov, Tolsztoj és Gorkij irodalmi remekművei, Csajkovszki, Glinka, Muszorgszki és Rimszki-Korszakov zeneművei, Vasznyepov és Verescsagin, Repin és Szurikov, Ajvazovszki és Levitán festményei, a Sztaniszlávszki iskola színművészete, a mesteri orosz ballet és a művészi alkotás sok más remeke fényesen ragyog az egész civilizált világ felett.

Az orosz kultúra hatalmas vívmányai dacára, aránylag nemrégen még csak kevesek számára volt elérhető, mert a forradalom előtti szociális, politikai és gazdasági rendszer megakadályozta vagy erősen korlátozta az orosz nép tömegeit a kultúra elérésében és még inkább az országot benépesítő sok más nemzetiség néptömegeit. Ismeretes, hogy a forradalom előtt Oroszország a kiáltó ellentétek országa volt, ahol a legnagyobb kultúrájú intellektuel felsőség kis csoportja mellett az alsó rétegek elmaradottsága és műveletlensége uralkodott. Csak az 1917. évi szovjetforradalom hárította el az akadályokat az Oroszország népeinek kulturális haladása elől és megteremtette a legjobb anyagi és erkölcsi feltételeket, hogy megszűntessék a mult súlyos hagyatékát és utólérjék a legfejlettebb kultúrországokat, aztán pedig békés versengésben azokkal együtt haladjanak tovább előre.

A szovjetek országa, megalkotván új kultúráját, szilárd alapként használta fel ehhez az orosz és világkultúra szellemi hagyatékának legjavát. A szovjetnép, miután lehetőséget kapott a szabad, alkotó fejlődésre, a modern emberiség élcsapatává vált. Az új szovjetkultúrát testvéri egységben, egymást kölcsönösen segítve alkották meg a Szovjetunió nagyszámú egyenjogú nemzetiségei, szoros kapcsolatban a szabad kollektív munka folyamatával, mely a szovjet demokrácia alapját képezi.

A Szovjetunió által elért eredmények a kultúra terén élő, kézzelfogható megcáfolása a hitlerizmus összes „világnézeti előfeltételeinek" és fasiszta „fajelméleti" „kultúrpolitikájának", mert mindezen eredmények alapját a következetes szocialista demokrácia elvei, a szabad kollektív munka, a független és szabad népek egyenjogú és testvéri együttműködése képezi és távol áll tőlük mindenféle faji, nemzetiségi, vallási, vagy más viszály.

A szovjet kultúra minden elfogulatlan szemlélő által elismert, kétségbevonhatatlan sikereivel egyenes kihívás volt a hitlerista „kultúrharcosok" „kultúrfilozófiája" ellen. Ezért Hitler és bandája politikai működésük kezdetétől fogva tervbevették a szovjetkultúra megsemmisitését, ugyanúgy, mint az egész szovjetrendszer megsemmisítését is.

Hitler, mint nyiltan kijelentette még a „Mein Kampf" c. könyvében, nemcsak a szovjetrendszer, hanem egész Oroszország, mint államhatalom megsemmisítésére törekszik. Hitler a legszélső határokig növelte a német imperializmus területéhségét és meghódítani és Nagy-Németország „életteréhez" kapcsolni szándékozott keleti-terület (Ostland) néven a szovjetország egész területét, az orosz népet pedig és az összes többi népeket is, melyek ezt az óriási területet benépesítik, a német nagyipar és a német „telepesek" rabszolgáivá akarta tenni. „Az a nép, amely Tolsztoj Leót nagy írónak tartja — jelentette ki Hitler — nem tarthat igényt az önálló életre."

A Hitler előtti Németország ismerte és nagyrabecsülte az orosz kultúra kiváló művészeit. A német nép haladó szellemű része mindig elismerte, hogy Németország a szellemi élet terén elért sikereiben sokat köszönhet az orosz tudománynak, irodalomnak és művészetnek. Lehe-

tetlen elképzelni a legújabb tudományos eszmék kibontakozását úgy Némeországban, mint a többi országokban, Lobacsevszki és Mendelejev, Szecsenoff, Pávlov és Mencsikov felfedezései nélkül. El sem lehet képzelni egy művelt németet a Hitler előtti korszakból, aki ne ismerte volna Puskint, Tolsztojt és az orosz irodalom többi klasszikusait. Gorkij összegyüjtött művei a német olvasók széles tömegei körében ugyanolyan népszerűségnek örvendtek, mint a legnagyobb német írók művei. Németországban nem volt város, melynek hangversenytermeiben ne hangzott volna fel Csajkovszki és a többi nagy orosz zeneszerző zenéje. Nagy művészi eseményt jelentettek Németországban a moszkvai Művész-színház és az orosz ballet vendégszereplései; befolyásuk a német színművészetre roppant jelentékeny volt.

Az orosz kultúrának e nagy jelentőségét Németország haladó szellemű emberei az oroszországi szovjethatalom megszilárdulása után is elismerték és a német nép haladó szellemű rétegei még nagyobb érdeklődéssel figyelték a szovjetkultúrát. A Szovjetunió és Németország népei között a kultúrkapcsolat kifejlődött, kiszélesedett és évről-évre erősödött. De Hitler hatalomrakerülésével és a náci-zsarnokság megerősödésével Németországban a helyzet gyökeresen megváltozott.

A Szovjetunió kultúrájának lerombolását és megsemmisítését már régen tervbevették a hitlerista rablók. Ez a terv közvetlen kapcsolatban volt Hitler azon kalandor terveivel, hogy a Szovjetunió népeinek önálló nemzeti létét megsemmisítse és Oroszországot önálló államból német „keleti élettérré" változtassa. A „kelet elnémetesítésének" e rabló tervéről még Himmler, a Gestapo vezetője a „Deutsche Arbeit" c. folyóiratban a következőket írta: „A mi feladatunk keletet elnémetesíteni. A régi német értelemben ez azt jelentené, hogy az ott élő emberekbe bele kell oltani a német nyelvet és a német törvényeket. Ma azonban ez nem elég. Gondoskodni kell arról, hogy keleten csak valóban német, germán-vérű emberek maradjanak." Az „elnémetesítés" úgy megy végbe, hogy az ország kultúráját kiszorítják a „legradikálisabb" módon a „bennszülöttek" kiirtásával s a terület „megtisztításával" az ezután odatelepítendő, Himmler-féle, csakis tisztavérű németek számára. Ezzel kapcsolatban a hitleristák még jóval a Szovjetunió megtámadása előtt kezdték nevelni a „németesítőket" a jövendőbeli „keleti föld" számára. 1941 őszétől kezdve készítették elő a „válogatott" ifjúságot a Szovjetunió elfoglalt területeinek „kormányzására". Később hozzáfogtak a fasiszta „vezetőnők" előkészítéséhez, mert a „német nő hivatott a német kultúra terjesztésére a keleti terület újonnan betelepített lakosai körében", amint ezt a német rádió leadta 1942 november 2-án a nők számára tartott külön rádióelőadásban. Hogy milyen ez a kultúra és milyen módszerekkel terjesztik, az látható a szovjetkormány jegyzékeiben idézett okmányokból.

Molotov, a Szovjetunió külügyi népbiztosa, 1942 január 6-i és április 27-i jegyzékei leleplezték az egész civilizált világ előtt a német-fasiszta agresszorok gonosztetteit, melyeket a szovjetföldön elkövettek és a Szovjetunió megszállt területein elkövetett kultúrarombolásnak számos példáját közölték. A legvadabb útonállás és rablás, embertelen erőszak és állatiasság mellett az „európai kultúra és civilizáció védelmezői" más „dicső" tettekkel is kitüntették magukat a szovjet-német fronton. Lerombolták katonai jelleggel nem bíró, ősrégi építészeti remekműveket, történelmi műemlékeket, múzeumokat, könyvtárakat tudományos- és egyéb kultúrintézeteket, lerombolták és meggyalázták nagy írók és a kultúra más mestereinek házait és sírhalmait, beszennyeztek mindent, ami különösen drága volt a szovjetemberek s általában a kultúremberek szívének.

„A hadsereg csak azon épületek tüzeinek oltásában van érdekelve, melyek felhasználhatók csapatok elszállásolására. Ezenkívül minden, ami a volt bolsevik uralom jelképe — az épületek is — megsemmisítendő. Keleten semmiféle történelmi vagy művészi emlékműnek sincs jelentősége." Ezt Reichenau tábornagy írta a 6. német hadseregnek adott parancsában, 1941 október 10-én. Ezt a parancsot Hitler megdicsérte és mint „kiváló példát" Hitler-Németország szovjetfronton levő többi hadseregeinek is szétküldték.

Amikor a német-fasiszta bandák megszállták Novgorodot, az egyik legrégibb orosz várost, melyet helye-

sen neveznek múzeum-városnak, lerombolták ősi várát, felégették és megsemmisítették ősrégi templomait, az orosz építőművészet e kiváló remekeit. Ugyanez történt egy másik ősrégi orosz városban, Pszkovban is. Meggyalázták a tihvini kolostort, az orosz nép e történelmi műemlékét, ott rendezték be a Gestapo kínzókamráit, azután pedig felgyujtották, hogy bünteteik nyomait eltüntessék. Péterhofban lerombolták az orosz cárok palotáját és a világhírű parkot, melynek szépsége felülmúlta a híres versaillesi parkét s odáig mentek, hogy letördelték a péterhofi szökőkútak aranyozott bronz szobrait, szétfűrészelték és Németországba szállították a világhírű Sámson-szobrot. A gyetszkoje-szeloi (azelőtt Cárszkoje-Szelo) nagy palotában feltörték, tönkretették és kirabolták a palota egyik leggyönyörűbb ékességét, a borostyán-termet.

Kalinin városában, egy másik ősrégi orosz városban, melynek építkezésében aktívan résztvett Kazakov, a 18. század ismert orosz építésze, a hitleristák megsemmisítették az orosz építészet legnagyobb műemlékeit, felégették Kazakov legjobb művét, II. Katalin cárnő „Uti palotáját". A tűzben elpusztultak a világhírű Rossi építész tervei szerint készült bronz- és kristály-csillárok. Ugyanott felgyujtották és felrobbantották a 18. században épült Znamenszki temlomot, lerombolták a „Vendég-palotát" és sok más történelmi értékű épületet.

A hitlerista csapatok lerombolták Sztaricát, az ősrégi orosz várost. Volokolámszk város környékén kirabolták és felgyujtották a volokolámszki József-kolostort, a 16—17. századbeli építészet műremekét, tornyocskáival és erődfalaival együtt. A moszkvai terület Isztra városában az orosz kultúra nagyszerű remekművét, az 1656-ban alapított „Uj Jeruzsálem-kolostort", mely 1920 óta történelmi múzeum volt, kaszárnyának rendezték be a hitleristák. E kolostor épületét a 17. század orosz műépítészei a jeruzsálemi templom mintájára építették és ez a templom is világhírnévnek örvendett. Belső falait a kerámikművészet csodálatos remekei borították: az ajtókat és szentképeket diszítő négyszögletes és különböző kerámik lapok kiváltak formagazdagságukkal, sötét fényben ragyogó csodálatos színeikkel, a hatalmas, négysarkos oszlopok pedig az ősrégi művészet remekeinek és tetőfokának számítottak. A hitlerista barbárok, amikor Isztrától visszavonultak, felrobbantották és felégették a kolostor épületét és romhalmazzá tették az orosz egyház történelmének ezt az egyedülálló műemlékét. A Moszkva alól visszavonuló német barbárok felégették és szétrombolták a későbbi orosz történelem műemlékét, a borodinói muzeumot, melynek történelmi ereklyéi az 1812. évi honvédő háborúból maradtak fenn, hogy megörökítsék az orosz nép Napóleon ellen vívott győzelmes harcának dicsőségét.

Kanev községben (kievi terület) a német-fasiszta hordák meggyalázták az ukrán nép szeretett nemzeti költőjének, Tarasz Sevcsenkónak a sírját.

Ennél semmivel sem nagyobb tisztelettel viselkedtek a barna „kulturträgerek" a legnagyobb orosz költő, Puskin emlékművével szemben. Meggyalázták Puskin sírját a szvjátogorszki kolostorban, mely Mihajlovszk falu, a költő volt családi birtoka közelében fekszik. Elfoglalván Polotnjáni-Zavod községet (Szmolenszki terület), felgyújtották a házat, melyben a Puskin-múzeum volt, megsemmisítették nemcsak a Puskin-korabeli berendezést, hanem a költő eredeti kéziratait, levelezését és ritka rézmetszeteket is. Jaropolec faluban (moszkvai terület) a megszállók kirabolták és felgyujtották azt a régi kastélyt, mely valamikor a Goncsárov család, Puskin felesége családjának birtoka volt.

Lerombolták és meggyalázták Tolsztoj Leo nemzeti emlékművét, muzeummá átalakított házát. Az irodalmi múzeumból ellopták a kéziratokat, a festményeket, a fényképeket és a könyveket. Dr. Schwarz, az egyik német tiszt, az alkalmazottak azon kérésére, hogy szüntessék be a ház fűtését a nagy költő butoraival és könyveivel s használják erre a célra az ottlévő tüzifát, igy felelt: „Nincs szükségünk tüzifára, mi feltüzelünk mindent, ami kapcsolatban van a ti Tolsztojotok nevével . . ." A barna vadállatok összetörték és felégették a nagy író sok sajátkezűleg készített tárgyát, kivágtak, elégettek egy fát, amelyet Tolsztoj ültetett. A múzeum-ház szobáiban, ahol megszálltak az „európai kultúra és civilizáció" védelmezői, a falakon pornografikus rajzokat és az erkélyen . . . ürüléket hagytak. De ez még nem volt a horogkereszt lovag-

jai gazságának határa, hogy a lehető legmélyebben megsértsék az orosz nép nemzeti érzését, hogy minél jobban meggyalázzák a nagy ember emlékét, néhány tucat német katonát és tisztet Tolsztoj Leo sírjába temettek. Kényszerű távozásuk előtt a hitleristák felgyujtották a muzeum-házat. Csak a helyén maradt muzeumi személyzet önfeláldozó erőfeszítésének köszönhető, hogy a tüzet sikerült eloltani. Sajnos, nem tudták megmenteni Jasznaja-Poljana többi kultúrintézményeit, a Tolsztoj nevét viselő iskolát, az ambulatóriumot és kórházat; a szanatóriumot szintén kirabolták, lerombolták és felgyujtották a német-fasiszta hódítók.

Nemkevésbé felháborító gonosztetteket követtek el a hitlerista rablók az orosz kultúra más nagy mestereinek múzeummá berendezett házában. A világhírű orosz író, Anton Csehov múzeum-házát Tagánrogban barbár módon megsemmisítették. Klin városában (moszkvai terület) lerombolták a Csajkovszki múzeum-házat, összetörték a nagy zeneszerző mellszobrát, felégették a művészi bútort, leszaggatták a falakról a kárpitot, eltüzelték Csajkovszki kéziratait, opera-partituráit és könyveit. Hasonló sorsra jutott egy másik kiváló zeneszerző, Rimszki-Korszakov múzeum-háza Tihvinben (leningrádi kerület). Kalugában a hitleristák lerombolták a világhírű orosz tudós-feltaláló, K. Ciolkovszki múzeum-házát.

Mindezek a vandál cselekmények a fegyveres erővel meghódított idegen föld kultúrája legnagyobb képviselői emlékműveinek tudatos, nyilt meggyalázása — ez nem egyszerű barbárság. „A régmult idők barbárai — írta ez alkalommal a londoni „Times" — felégették volna a nyilt városokat, megölték volna a fegyvertelen férfiakat, asszonyokat, gyerekeket. Ha könyvtárat talált volna útjában a barbár, felgyújtotta volna. De egy lángész emlékművének meggyalázása — nem barbárság. Ez aljasabb a rombolás vak elvadultságánál, mert itt gondosan kiválasztották az áldozatot s a csapást a lélekre mérik... Ez tudatos, elméletileg megalapozott állatiasság. A barbár nem tudná, hogy Tolsztoj, Csehov, Csajkovszki háza a legérzékenyebb pont, melyen keresztül súlyos sebet lehet ejteni az orosz népen... Itt nem az anyagi kár a fontos, mely egyetlen célja a barbár támadásnak és főcélja minden háborúnak, hanem az emberi lélekre mért közvetlen csapás, melynek célja összetörni ezt a lelket, és az összes legyőzötteket a legteljesebb rabságba vetni, hogy ez a rabság, mint sötét éjszaka borítsa az összes népeket..."

A végtelen nagy szovjetföldön mindenfelé, ahová csak betették a lábukat az elvadult hitlerista bandák, a kultúra lerombolását hozták magukkal.

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa ülésein az észt, a lett és litván szovjetköztársaságok képviselői beszédeikben kijelentették, hogy a német-fasiszta hódítók a balti köztársaságok népeinek rabbilincsekkel és anyagi nélkülözéssel együtt hihetetlen morális megalázást és a nemzeti eszmei élet megfojtását hozták. „A német megszállók, — mondotta Váresz, észt képviselő 1942 június 18-án — lerombolják kultúránkat. Halált és pusztulást hoztak a fasiszta-hódítók országunkba. Miközben megsemmisítették a kultúrális műkincseinket, kirabolták és kipusztították városainkat és falvainkat, a hitleristák vadállati módon legyilkolták Észtország sokezer békés polgárát, asszonyokat, gyerekeket és öregeket." Lácisz lett képviselő megállapította, hogy a hitleristák Lettország megszállása után megfosztották a lett népet nemzeti kultúrájának vívmányaitól. — „Litvániában — mondotta Paleckisz litván képviselő — a német hódítók rendszeresen elnémetesítik és kiirtják a litván népeket, megsemmisítik a litván kultúrát, bezárják a litván iskolákat, tudományos és művészeti intézményeket, vagy pedig a sötét tudatlanság és elnémetesítés fészkévé változtatják azokat..."

„Bjelorussziában — közölte Molotov 1942 április 27-i jegyzékében — a megszállók lerombolták és kirabolták a Bjelorussz Tudományos Akadémia ritka történelmi okmány- és könyvgyüjteményét, a gorecki mezőgazdasági akadémiát, mely nemrég ünnepelte fennállásának századik évfordulóját; megsemmisítették az iskolák és klubok százait, tucatnyi színházat és zeneakadémiát és a népi alkotó művészet legritkább műremekeit."

A megszállók lapja, a „Minsker Zeitung" közölte 1942 októberében, hogy az összes bjelorusz iskolákat bezárták az iskolaügy általános „átszervezése" miatt.

„Az iskola-politika célja — írja nyiltan a hitlerista ujság — az, hogy német orientációt kapjon a bjelorussz ifjúság."

Óriási károkat okozott a német-fasiszta megszálló hatalom Ukrajna nemzeti kultúrájának. „A hitlerista vandálok — írta Molotov 1942 április 27-i jegyzékében — nem ismertek határt az ukrán történelem, kultúra és művészet emlékműveinek és tűzhelyeinek meggyalázásában". Az ukrán nép „nemzeti méltóságának megcsúfolására irányuló állandó kísérletek példájaként" a jegyzék a következő tényt említi meg: „a megszállók, miután szétdulták a harkovi Korolenko-könyvtárat, ennek a könyvtárnak könyveivel pallóztak ki egy sáros uccát, hogy kényelmesebbé tegyék a közlekedést a német autók számára".

A hitlerista rablók lerombolták Harkovot, ezt a nagy ipari és kultúrközpontot és lakóit hallatlan anyagi és erkölcsi nélkülözésre és szenvedésre ítélték. A városban működő 138 tanintézetből a németek csak négy iskolában engedélyezték a tanítást, ott is csak a négy első osztályban. Az egész Szovjetunióban ismert harkovi pionérpalotát, mely a hazai és külföldi látogatók csodálatát váltotta ki, teljesen kirabolták, lerombolták és felégették a megszállók. Harkov harminc főiskolájából huszonnyolcat bezártak és kirabolták, az épületeket elfoglalták kaszárnyák céljaira, vagy felgyujtották. A színházakat és klubokat lerombolták, de ezek helyett az egész városban mindenfelé úgynevezett „kaszinókat" nyitottak, bordélyházakat, a züllött fasiszta tisztek és katonák számára. Kirabolták és megsemmisítették a harkovi múzeumokat. Harkov nagyszámú intelligenciáját megfosztották attól a lehetőségtől, hogy tovább folytassa foglalkozását és a harkovi intellektuellek kénytelenek voltak portás, házmester, napszámos munkát vállalni. A megszállók így használják fel a kiváló tudósokat, tanítókat, mérnököket, orvosokat és a többi harkovi szellemi munkást és ezenfelül még mindenképpen megalázzák őket. „Miféle matematikusok lehetnek Oroszországban?..." — gúnyolódott egy hitlerista Brzsecsko professzorral, a matematikai tudományok doktorával és elküldte napszámosnak egy gyárba. Sok kiváló harkovi tudós halt éhen, még többet agyonlőttek vagy felakasztottak a megszállók és többnyire minden vád, tárgyalás és ítélet nélkül.

Ilyen és hasonló gonosztetteket követtek el a hitlerista rablók egész, általuk ideiglenesen elfoglalt szovjet-területen.

A hitleristák összes bűntettei, melyeket a „keleti területen" elkövettek, nem önkényes cselekedetei egyik vagy másik ismeretlen német katonának, hanem államilag szervezett bűncselekmények, melyeket — az 1943 április 27-i Molotov jegyzék szerint — „a német kormány gondosan összeállított és részletesen kidolgozott tervei és a német hadvezetőség parancsai szerint követtek el".

Kapzsi, aljas rablóösztönöktől fűtött harc ez, szerves, hozzátartozó része a nemzetközi tolvajlás és rablás egységes, szörnyű tervének.

1942 november 17-én a Szovjet Tudósító Iroda közölte dr. Normand Förster hadifogoly, SS Obersturmführer (rendkívüli megbizatású zászlóalj, 4. század) kijelentését, amelyből az egész világ megtudta, hogy ezt a rablást államilag szervezett formában végzik Ribbentrop és Rosenberg vezetése alatt, fasiszta szakértők közvetlen közreműködésével. A német tudósító iroda, igyekezvén megcáfolni dr. Förster kijelentéseit, 1942 december 8-i jelentésében csak megerősítette, hogy Rosenberg „birodalmi irányítása" mellett rabolják az értékes kéziratokat és különböző régi műemlékeket az ideiglenesen megszállt szovjetföldön.

A német-fasiszta „kulturträgerség" eszünkbe juttatja Szaltikov-Scsedrin jogosan felháborodott és gúnyos szavait, melyeket a mai hitlerista sötétfejűek őseihez, a felfúvalkodott, fennhéjázó poroszokhoz intézett. „Az önök tudománya — mondta a nagy orosz szatirikus — mégis csak másodrendű, az önök művészete szintén, de leginkább az önök intézményei. Elsőrendű önöknél csak az irigység és a kapzsiság, és mivel önök ezt a kapzsiságot önkényesen összekeverték a joggal, azt gondolják, hogy önöknek kell a világot felfalni. Ezért van az, hogy önöket mindenütt gyűlölik és nemcsak nálunk, hanem valóban mindenütt. Önök megérkeznek valahová tudományukkal, de mindenki önkéntelenül arra gondol,

hogy éppen azért jöttek, hogy megszüntessék a tudományt; önök hivatkoznak szabad intézményeikre, de mindenki meg van győződve arról, hogy ha csak megjelennek valahol, meg kell halnia a szabadság gondolatának is... Senki sem vár önöktől semmit, ha csak nem valami kellemetlenséget. Még az önök »egyesített« németjei is undorodnak önöktől, az »egyesítőktől«"...

A háború, melyet ma a történelemben sohase tapasztalt kegyetlenséggel vívnak az orosz föld végtelen területein, az Északi jeges tengertől a Fekete tengerig, ténylegesen az a háború, amelyben eldől az európai kultúra és civilizáció sorsa. „A fényűző berni áruházak további léte, a svájci ujságok és a stockholmi templomok harangjátékának létezése, minden teljes egészében attól függ, hogy előrenyomulnak-e, vagy visszavonulnak-e a német tankok, melyek most Kalinin és Moszkva között vannak." Így írt 1941 végén a „Das Reich" c. lap hasábjain Höffner, az ismert náci ujságíró. És ezúttal, bár akaratlanul, de igazat mondott. Mert valóban Hitler-Németország győzelme esetén a szovjet-német fronton, a berni fényűző áruházakat a hitlerista hordák hamarosan épúgy kirabolták volna, mint ahogyan annakidején kirabolták a még fényűzőbb párizsi áruházakat. A svájci újságokat is ugyanaz a szánalmas sors érte volna, mint amilyenben a német-fasiszta hódítók sok európai ország sajtóját részesítették. A harangjáték nem szólna többé Stockholmban, mert Svédországban is úgy, mint a német imperialisták által megszállt többi országokban, megfojtanák a lelkiismeret szavát, megölnék a szabad vallási életet, a templomi harangokat pedig ugyanúgy, mint a nemzeti kultúra hasonló emlékműveit, mint fémhulladékot újból összeolvasztanák, hogy ágyukat öntsenek azokból az új háború számára, a fasiszta barbárok világuralmának megteremtése nevében.

De az európai kultúra szerencséjére, a német tankok nemcsak, hogy nem nyomulnak előre Kalinin és Moszkva között, sőt már vissza sem vonulnak ezen a területen, mert ott német tankok már régóta nincsenek többé.

A nagy harc tovább folyik a szovjet-német fronton, de az európai kultúra védelmezője ebben a harcban természetesen nem Hitler állati bandái és vazallusai, hanem

a hatalmas Szovjetunió fegyveres ereje, mely harcos fegyverbarátságban az egyesült nyugati szabadságszerető nemzetekkel, harcol a bűnös hitlerizmus ellen.

V. A KULTURÁÉRT — A HITLERIZMUS ELLEN

Egyetlen gonosztevőnek se jut eszébe az, hogy működését jótékonyságnak tüntesse fel, hogy kinevezze azt az emberi viselkedés vezérelvének és hogy azt követelje, hogy az összes társadalmi és nemzeti viszonyokat átépítsék ennek megfelelően az ő bandájának mintája szerint. De Hitler és a hitleristák nem ilyenek. Ők összegezik cselekedeteikben a legrosszabbat, ami csak elképzelhető a gonosztevők világában és embergyűlölő gonosztetteiket óriási méretekben végrehajtva, igyekeznek a bűnözést életfeltétellé kinevezni és rákényszeríteni azt az egész emberiségre. Népük elnyomását, kizsákmányolását és militarizálását elnevezték „nacional-szocializmusnak", a nemzetközi tolvajlást és rablást a „népek gazdasági együttműködésének" és a „népek közötti munkamegosztásnak", a népek leigázását és kiirtását „új rendnek", a népellenes irtó háborút „a békéért való tényleges harcnak" az európai nemzetek kultúrája elnyomását és lerombolását „az európai kultúráért vívott harcnak".

Azoknak az országoknak és területeknek a tényleges helyzete, ahol a hitleristák megvalósítják uralmukat megcáfolhatatlanul bizonyítja, hogy mennyire ostobák és hazugok Hitler és tudós lakájainak „kultúrtörténeti kigondolásai, milyen aljasul nevetségesek Goebbels és sajtóbérenceinek propaganda erőlködései.

Európa népei élő és konkrét tényekből már rég meggyőződtek arról, hogy „a német-fasiszták az európai kultúra ellenségei, a német hadsereg pedig a középkori elmaradottság hedserege, mely arra van hivatva, hogy lerombolja az európai kultúrát és helyébe a német bárók és bankárok rabszolgatartó »kultúráját« ültesse" *(Sztalin)*. Nem „kultúrträgerek" (a kultúra hordozói), hanem „kultúrtreterek" (a kultúra eltiprói) az az elnevezés, melyre ténylegesen rászolgáltak a mai Németország vezérei és bűnös terveik végrehajtói; nem az „európai kul-

túra védelmezői", hanem az európai népek kultúrkincseinek rablói és pusztítói ezek. Ezt ma már jól megértették és soha el nem felejtik és meg nem bocsátják Európa népei. Eljön az idő, amikor a hitlerista kormányzók a nemzetközi ítélőbíróság elé kerülnek és gonosztetteikért megkapják jól megérdemelt büntetésüket.

Az Európa és az egész világ egyesült, szabadságszerető népeinek most kifejlődő harca a német emberevők ellen, a történelem legnagyobb küzdelme az emberiség jövőjéért, az emberiség szabad, kultúrális haladásának lehetőségéért. Egészen természetes, hogy ebben a hitlerizmus elleni harcban a modern emberiség kultúrélcsapata, a tudomány, az irodalom, a technika és a művészet emberei, a gondolkodás és az eszme emberei, a legaktívabban résztvesznek.

„Amikor résztveszünk országunk harcában a fasizmus ellen — jelentették ki a moszkvai antifasiszta nagygyűlésen a Szovjetunió tudósai az egész világ tudósaihoz szóló felhívásukban— nemcsak az az óhaj lelkesít bennünket, hogy minél gyorsabban kiűzhessük az országunkba tört barbárokat, akik oly felbecsülhetetlen rombolásokat és aljas, erőszakos cselekményeket követnek el, hogy ezek mellett elhalványulnak Dzsingisz-khán és Attila hadjáratai; amikor résztveszünk a harcban, akkor egyúttal ama népek demokratikus életéért vívott általános harcot is támogatjuk, amely népek tudományát és kultúráját a fasizmus fenyegeti...

Ez a veszély az egész világot fenyegeti. A fasizmus igyekszik megsemmisíteni a népek szabadságát, a civilizációt, a tudományos haladás szabadságát...

A fasizmus meggyalázta a tudományt. Az értelem szellemi erői helyett a hitlerista barbárok a nyers erő kultuszát, a tudatlanságot és az aljas ösztönöket dicsőítik...

A humanizmus helyett, amely a népek valódi szellemi virágzásának sajátossága, a fasizmus a háború megörökítését tolja előtérbe és az erkölcstelen mocsárelveket, mint a »fajtenyésztés«, a sterilizáció s a gyönge és beteg emberek tömeges legyilkolása. A fasizmus halálos veszélyt jelent arra, ami nekünk a legdrágább és legértékesebb, a kultúra és a tudomány számára...

Most, a harcok mezején dől el a népek függetlenségének, szabadságának, életének kérdése. Az a kérdés, hogy legyőzi-e a tudomány a barbárságot, legyőzi-e a haladó világ a hitlerista reakciót?

Mi, tudósok, meg vagyunk győződve arról, hogy a Szovjetunió népei, a szabadságszerető országok népeivel együtt, eléggé erősek lesznek ahhoz, hogy egyszer s mindenkorra végezzenek a hitlerizmussal és az összes országok népei számára mindörökre biztosítsák a békés, a szabad fejlődés és haladás lehetőségét."

A szovjettudósok külföldi kollégáikhoz szóló felhívása nagy visszhangra talált Angliában, Amerikában és a civilizált világ többi demokratikus országaiban.

„Nagybritánnia tudósai — hangzott az Angol Királyi Tudományos Társulat válasza, melyet annak elnöke, az ismert angol tudós, Sir Henry Dayle írt alá — üdvözlik a Szovjetunió tudósait és kijelentik, hogy támogatják a szovjettudósoknak a világ összes tudósaihoz intézett felhívását. Hitler-Németország felhasználta a tudományt, hogy a lehető legveszélyesebb támadást szervezze meg a kultúra s ezzel együtt a tudományos kísérletezés ellen. Az angol és orosz tudósok egyesültek a harcra, hogy visszaverjék ezt a támadást és megmentsék a tudomány szabadságát. A tudomány szabadságszerető emberei minden országban velünk együtt lesznek."

Ugyanilyen határozottan támogatja a szovjettudósok felhívását az Angol Tudományfejlesztő Szövetség válasza.

„A magasztos eszmékhez hű angol tudósok — írta ebben a válaszában sir Richard Gregory a szövetség elnöke — mély felháborodással látják, hogy mire használják fel Németországban a tudományt és csatlakoznak a világ összes szabadságszerető népeihez egységes gyűlöletükben az agresszióval szemben. Szovjetoroszország ma nemcsak saját népei jólétének nevében hoz áldozatokat, hanem az egész haladó emberiség jólétéért is és minden élő emberi szívet csodálattal tölt el a szovjetnép ereje és önfeláldozása. Nagybritánnia tudósai örömmel ajánlják fel segítségüket orosz kollégáiknak az igaz ügy érdekében, amelyért ma az egész civilizált emberiség har-

col. Ha a tudomány összes erői nem egyesülnek, hogy most megmentsék a világot, akkor gyengeségüket bizonyítják, ahelyett, hogy az emberi haladást szolgálnák."

Hasonló válaszok érkeztek a nagy tengerentúli demokrácia tudósaitól is.

Doktor Raight, a nemzetközi jog ismert tanára a chikagoi egyetemen, a következőket írta: „A tudomány és egyenlőség nem létezhetnek abban a világban, amelyből a szabadság és emberiség szellemét kiűzte az agresszió... Örömmel csatlakozom a szovjettudósokat üdvözlő többi amerikaihoz. Biztosítom a szovjettudósokat az amerikaiak rokonszenvéről, támogatásáról a hódítók elleni harcukban."

Ugyanilyen határozottan válaszol a new-yorki „Columbia" egyetem tanára, Franz Boas antropológus is. Még 1938-ban 1284 amerikai tudós nevében egy antifasiszta kiáltványt tett közzé a demokrácia, az intellektuális szabadság és tudományos haladás védelmére. „A szabad gondolatot — írta Boas professzor 1941 őszén a szovjettudósokhoz küldött üdvözletében — kegyetlenül elnyomják mindenütt, ahol a nácik uralkodnak. Leginkább a tudósok érdeke az intellektuális szabadság megőrzése. A nácizmus elleni hősies harcukban Önök a gondolat szabadságáért harcolnak, amely nélkül értéktelen az élet... A szabadság eszméinek diadalmaskodni kell a gonosz erők felett, melyek ezeket megsemmisíteni igyekeznek."

A külföldi tudósok számos meleghangú válasza a szovjettudósok felhívására és a demokrácia, a kultúra és a haladás nemzetközi egyesülése a hitlerizmus elleni harcra, valamint az írók, művészek, diákok és a kultúra többi embereinek hasonló mozgalma, záloga az emberi ész közeli győzelmének az embergyűlölő barna rablók felett.

A hitlerista propaganda igyekszik megtörni a mai civilizált emberiség összes progresszív erőinek ezen egységét, újból felhasználva az ócska, régi, elrongyolódott madárijesztőt, „a bolsevista veszélyt", amely ellen állítólag Németország védelmezi az európai kultúrát és civilizációt. De ezek az újabb próbálkozások Goebbels és

cinkosai minden erőfeszítése dacára a legszégyenteljesebb kudarcot vallották.

A kiáltó gaztetteket, melyeket a hitleristák a kultúra ellen, az egész civilizált világ szemeláttára követnek el, nem rejtheti el semmiféle hazug propaganda, bármily ügyesen és művésziesen szövik is azt a tömegámítás legtapasztaltabb berlini mesterei. A legkiválóbb angol politikusok beszédei, melyeket a 25 éves Vörös Hadsereg tiszteletére rendezett gyűléseken tartottak, a legjobban megmutatták a hitleristák ezirányú újabb erőfeszítéseinek csődjét. Herbert Morrisson, az angol belügyi és állambiztonsági miniszter, a Braitownban rendezett gyűlésen a következőket mondotta: „Angliában az őrülteket kivéve, senki sem fog mégegyszer beugrani egy ilyen hazugságnak." Teljes joggal jegyezte meg az angol külügyminiszter, Antony Eden, beszédében a londoni Albert-Hallban tartott gyűlésen, hogy a „megszállt országok lakossága époly kevéssé fogja komolyan venni ezt az ostobaságot, mint a semleges országok lakosai."

Ha a „német hadsereg legyőzhetetlenségéről" szóló mítosz csak a Vörös Hadsereg hősies erőfeszítésének eredményeként foszlott szét, a „német kultúrküldetés" mítoszát maguk a hitlerista útonállók gaztetteikkel oszlatták el.

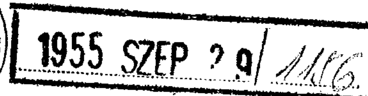
A hitlerista „új rend" rabigája alatt szenvedő európai népek döntő harcra készülnek Hitler-Németország ellen, szabadságuk és függetlenségük, a kultúra és a haladás nevében. Az egyesült szabadságszerető népek fegyveres harca a német-olasz leigázók ellen és elsősorban a Vörös Hadsereg hősies harca, a hitlerista zsarnokság legyőzésének zálogai. Helyesen mondotta az angol kereskedelmi miniszter, Dalton, a birminghami gyűlésen tartott beszédében, hogy „a Vörös Hadsereg hősiességével megmentette és megmenti az európai civilizációt és reményt ad egy jobb világra a hitlerista hordák legyőzése után". Ha a „Vörös Hadsereg harca csodálatba ejtette az egész világot és megteremtette a civilizáció történelmének új korszakát — mondotta sir Richard Gregory, az Angol Tudományfejlesztő Szövetség elnöke — ez azért van, mert az országot, amely ilyen hadsereget tud kinevelni, a függetlenség, egyenlőség, a népek kultúrális

együttműködésének eszméi lelkesítik, mert ez az ország a mai emberiség és a kultúrális haladás mozgalmának élén áll".

E mozgalom győzelme a hitlerizmus felett kétségtelen. A győzelem biztos, mert ebben a mozgalomban egyesültek a mai emberiség összes életerői. És ez a győzelem az európai népek kultúrája megmentésének záloga, az egész világ kultúrája és civilizációja megmentésének záloga.

TARTALOM

A Józsa Béla Athenaeum kiadásában megjelent:

F. Fjodorov: Vallás és egyház a Szovjetunióban
Sz. Gill: Hat esztendő Lenin mellett
Jordáky Lajos: Horea, Cloşca és Crişan
József Attila: Döntsd a tőkét, ne siránkozz! (Versek)
M. Kalinin: Miért erős a Szovjetállam?
Borisz Lavrenyev: Egyszerű emberek
Munkásdalok
Munkások és földművesek naptára 1945.
Nagy István: József Attila új népe
A nő és a gyermek a Szovjetunióban
Pauker Anna: Sztalin
Simó Gyula: Az ólom és a vas (mese)
Femeia şi copilul în Uniunea Sovietică
Jordáky Lajos: A márciusi ifjúság
Jordáky Lajos: A márciusi ifjúság a márciusi gondolatról. (Szemelvények.)
Horváth István: Nehéz szántás (Versek.)
A szovjet-román és a szovjet-magyar fegyverszüneti egyezmény Groza Péter és Sztalin távirataival
Toller: Fecskék könyve (ford. **Dsida** Jenő.)
V. A. Karpinszki: Hogyan kormányozzák a szovjetországot?
Szerebrjennikov: A nő a Szovjetunióban
J. Sur: A szovjetüzemek hősei
H. Barbusse: Sztalin (Szenczei László fordítása)
Silberfarb: A hitlerizmus elpusztítja a kultúrát
Gorkij: A kispolgár
Nagy István: Bérmunkások
Jordáky L.: A tudományos szocializmus Franciaországban
Révai József: Kossuth

Sajtó alatt:

Magvető (Móricz Zsigmond antológiája)
Szabadság- és börtönversek (antológia)
Gergely Sándor: A dehkánok földjén
Szentimrei Jenő: Nyersmérleg
Upton Sinclair: Irodalomtörténete
Mosonyi József: Krónika (versek 1944—45-ről)
Méliusz József: Verseskönyvek

Minerva Rt. Kolozsvár No. Clj. 12. — 7274. Felelős vezető: Kiss Márton igazgató.

I. SILBERFARB

A hitlerizmus elpusztítja a kultúrát

JÓZSA BÉLA ATHENAEUM KIADÁSA · KOLOZSVÁR 1945